

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy órára 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy órára 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, december 7.

Büszkén tekinthetünk diadalmas csapatainkra. Jelentékenyen csökkent az orosz nyomás.

Budapest, december 7. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

Az oláh sikágon előnyomuló szövetséges haderők tegnap elfoglalták Bukarestet és Ploestit. Osztrák-magyar csapatok hatalmukba kerítették és Sinajától délre üldözik az ellenséget. Falkenhayn tábornok szövetséges haderői tegnap 106 oláh tisztet és 9100 legénységet szállítottak be. *A Kárpátokban az orosz nyomás jelentékenyen csökkent.* Csak a Trotus völgytől északra és Dornavatránál került gyöngébb orosz előretörésekre a sor, amelyeket *simán visszavertünk.*

Terstyánszky vezérezredes hadseregénél bécsi Landwehr és német osztagok áttörve az orosz tábori őrszonalat, egészen az ellenséges főállásig nyomultak előre és ott az orosz ellentámadás kivédése után 40 fogollyal, továbbá három géppuskából s egy aknavetőből álló záskmánnyal tértek vissza.

A Romániában elért sikerek révén december 6-ika a szembetűnően leggyalázatosabb árulás megtorlásának napjává lett. Fényes diadalok során jutottak el a szövetségesek Románia szívébe. *A világháború kitörése óta immár a negyedik ellenséges fővárost hódítottuk meg!* Ausztria-Magyarország hadereje büszkén tekinthet azokra a csapatokra, amelyeknek a német, bolgár és török haderőkkel vetélkedve — részük van a legfiatalabb ellenségünkkel szemben kivívott dicső tettekben, a gyorsan összeszedett osztagokra, amelyek a román háború kezdete alkalmával Erdélyben az első lökést fogták fel, hegyi dandárainkra, amelyek az erdélyi Alpesebben a legnehezebb feladatokat oldották meg s azokra a csapatokra, amelyek az Oláhországból indított offenzívában résztvettek. De büszke lehet egyuttal Erdély keleti részének és az erdős Kárpátoknak vitéz védőire is, akiknek ellenállásán minden orosz roham szétzúzódott. Kiváló haditechnikai teljesítményt véghezvivő tüzérségünkre és a flottilára, amely legutóbb is Bukaresttől délre indított orosz támadások elhárítása alkalmával újból kitűnt. Mindannyian méltók hálánkra.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Különösebb esemény nem volt. **Hóter** altábornagy, a vezérkari főnök

Mackensen a Golesco palotában.

A régi Golesco-palota, mely az oláh királyság megszületésekor királyi hajlékká lépett elő, mit álmodhatott az elmúlt éjszakán? Az első éjjelen, midőn nem keringtek fölötté tüzérsőptü gépmadarak s midőn selymes ágyaiban nem italos idegroncok, s a képzelgések örültjei álmodoztak „Nagy-Romániáról”, hanem a becsület vitézei, közöttük Mackensen tábornagy ur, pihenték megérdemelt nyugodt álmukat?

Száz lehunyt szemében fény gyvult ki az éjjel s szinte riadtan kérdezte magától az öreg ház: — Mitéle daliás öreg katona ez? Hozzája hasonlót nem láttam még soha. Szeme villanása parancs, kezének egyetlen mozdulata egy jegenye-erdő mozdul meg, a melynek mindentájamarcialisóles dalia

Bizony, ilyet nem látott a bukaresti királyi palota soha. Akik mostanában megfordultak benne vagy hajlott gerencü alázkodó képmutatók, vagy tenhéjazó ripőkök voltak, kiknek szívében nemlehetett tiszta indulatot találni. Hogy csodálkozhatott az oláh nép jellemvonásait fölött a hallgató királyi hajlék? A „nemes római ivadékok”, kik két hónap óta üvöltöttek németre-magyarra, mint eb a hold világra, hogy átváltak egy nap alatt: menynyire meghunyászkodtak! Nem vonultak el sebzett szívvel házaikba, de hogy: kicsődültek az utcákra — a látványosság hírére. Szólt a duda és hangzott a szetreászka, mintha a győzelmes oláh hadsereg közelednék. A német, bolgár és magyar vitézek elé virágokat szortak a bukaresti nők, s midőn Mackensen vezér automobilja átszáguldott a bulvárokon: tombolva üdvözölte a bukaresti nép. A királyi palota főbejáratainak lépcsőjén a város legszebb asszonya, s legelőkelőbb embere fogadta: a hölgy kezében virágcsokor, a férfi ajkán hízegő beszéd.

Igy fogadta Bukarest a vezérek-vezérét.

S midőn leszállt az éj, a város első nyugalmas éjén a háború kitörése óta, mit álmodhatott Bukarest? S mit álmodhatott a jobb sorsra érdemes királyi palota, mely tejedelmi templomnak épült s — kutároknak, pénzváltóknak lett hajlékává?

Bizony mondom, hogy el kellett jönni a megváltónak, aki korbácsos verje ki a galádokat a nép, a szerencsétlen, az elvakult, az elbolondított nép verejtékkel épített házából. (.)

helvettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Események a tengeren:

Egyik tengerészeti repülőrajunk december 6-án a bolgári repülőállomásra és a Stobba-ütegekre, ködös időjárás dacára, igen sikeresen dobott bombákat. Három hangárt teli találtak. Valamennyi repülőgépünk a neves elhárító tüzelés dacára is sértetlenül tért vissza. **Hajóhadgarancsnokság.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bukarest, Ploesti, Campina, Sinaja.

(A harc folyik tovább.)

Berlin, december 7. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

A Maas nyugati partján a westfaliai 16. számú gyalogezrednek osztagai a nyári harcokból ismeretes 304-es magaslaton Maloncourtól keletre tüzérségi előkészítés után betörték a francia árkokba, a magaslat kupját birtokukba vették, öt tisztet, 190 főnyi legénységet szállítottak be. Rohancsapatunk a Mort-Hommeon levő ellenséges vonalak ellen intézett előretörésből 11 foglyot hoztak magukkal.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének arcvonala:

Lucktól nyugatra, a Luga mentén, német és osztrák-magyar osztagok benyomultak egy orosz tábori őrszálásba. 40 főből álló legénységet elfogtak és éjszaka öt támadás ellenében megtartották az állást. Járóreink Zalescétől és Tarnopoltól nyugatra is 19, illetve 20 foglyot szállítottak be visszatérésük alkalmával az orosz vonalak elfoglalt részeiből.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

Az Erdős-Kárpátokban és Moldvának Kátarhegyein időnként fokozódó tüzérségi tűz és előtéri csatározások. Ezekből, Dornavatrától északra és Trotusul völgyben orosz támadások fejlődtek ki, a melyeket visszavertünk.

Mackensen vezértábornagy hadsereg arcvonala:

Hatalmas sikerek koronázták tegnap az erőszatési harcokat, a melyekben Mackensen vezértábornagyunk és a oél-

tudatosan vezetett 9-es dunai hadsereg csapatai a román ellenséget és a segítségül hozott orosz erősítéseket gyors csapásokkal levertek. A vezér és csapatai elnyerték a győző jutalmát. Bukarest, az entente-politika ezidőszere utolsó áldozatának fővárosa, Ploesti, Campina, Sinaja birtokunkban vannak. A megvert ellenség pedig az egész arcvonalon kelet felé vonul vissza. Az előrerohanó csoport harci vitészege, rendíthetetlen győzelmi akarata leküzdötte újból és újból a reá harult erőfeszítéseket. A német főerők mellett vitéz osztrák-magyar, bolgár és török csapatok fényes teljesítményre tekinthetnek vissza. A 9. hadsereg tegnapi jelentései, hogy 106 tisztet, 9100 főnyi legénységet fogott el. A hadműveletek és harcok tovább folynak.

Macedóniai hadszíntér:

Trnova mellett a Cernától keletre a kiválónak bizonyult 146. számú mazarai gyalogezred és bolgár századok kivetették a szerbeket abból az állásból, amelybe ezek tegnapelőtt betéskelték magukat. Hat tisztet és 50 főnyi legénységet elfogtak. A Struma lapályon a bolgárok védőtüzeltése következtében visszaözlöttek az angol osztagok, amelyek Serrestől délre nyugatra és délkeletre állásainkhoz közeledni igyekeztek. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Lloyd George

a béke minisztere?

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bonnar Law tanácsára az angol király Lloyd Georget kérte fel a kormány megalakítására. Lloyd George a megbízást elfogadta és megfogja kísérelni, hogy a pártellenitékre való tekintet nélkül, nemzeti kormányt alakítson.

A királynál tartott tegnapi tanácskozáson a lemondott kormány tagjai közül csak öten, Asquith, Lloyd George, Bonnar Law, Baltour és Henderson voltak jelen. A tanácskozás másfél óráig tartott. A többi volt miniszter is megjelent a királyi palotában, de ezek más ügyekkel foglalkoztak.

Azt hiszik, hogy a legtöbb liberális miniszter szintén vissza, fog lépni, különösen Sir Edward Grey, akit a görög események miatt a leghevesebben támadnak. Arra a nagy kérdésre vonatkozóan, hogy a munkáspárt milyen állást foglal majd az új kormánnyal szemben, a párthoz közel álló emberek már tegnap kijelentették, hogy Asquithot árkon-bokron keresztül támogatni fogják. A válság még nincs elintézve. Lloyd George fáradozik a kabinet összeállításán. A helyzet egyébként igen komoly, mert Angliában napról-napra nő az elégedetlenség, mert naponta nagyobb áldozatokat követelnek a néptől és egyre súlyosabb vereségeket szenved Anglia, amelyek legsúlyosabbika a német tengeralattjáró hajók utolsó szereplése. Az a vélemény, hogy Lloyd George a béke ügyének többet fog használni, mintha a mostani luza-vona tovább tartott volna.

Lord Haldane szerdán egy népgyűlésen beszédet tartott a népjogokról. A gyűlésen igen sok asszony vett részt, akik minduntalan megzavarták beszédében. Az egyikük közbekiáltott:

— Hogy mer ön népjogokról beszélni!

Három asszonyt eltávolítottak és mikor az utolsót elcipelték, az megfenyegette Haldanet, hogy agyon fogja ütni.

Arad petroleuma:

200 métermázsá.

(Uj rend a világító kőolaj árusítása körül.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny többször szóvá tette azokat a mizériákat, amelyek a petroleumbiány miatt Aradon az utóbbi hónapokban észlelhetők voltak. Sajnos, e tekintetben a helyzet a közeljövőben aligha fog változni, legfeljebb annyiban, hogy a direkt Aradnak szánt kőolajat kizárólag az aradi fogyasztók fogják felhasználni és nem kerül ki a városból. Értesülésünk szerint az országnak petroleummal való ellátását e hó 1-től fogva a kereskedelmi minisztérium ipari műszaki osztálya irányítja és megállapítja, hogy egy-egy törvényhatóság területén hány métermázsát szabad fogyasztani. Aradra nézve kétszáz métermázsában állapította meg a szükségletet, Aradmegyében pedig nyolcszázharmincet métermázsában szabta meg ezt a mennyiséget. Aradon és a vármegyében a biharszilági Mezőtelegden lévő petroleum finomítója és a Vacuum oil Company almaszfütői telepe fogja a szükségletet biztosítani. Az elosztást be kell jelenteni a hatóságoknak. Tudomásunk szerint ebből a csekély mennyiségből a hatóság egy grammnyit sem enged ki Arad területéről, mert hiszen Arad vármegyét elég jól ellátják petroleummal, így tehát teljesen fölösleges, hogy Aradról világító kőolajat vigyenek ki a falvakba.

Mint értesülünk, a város vezetősége erélyes lépésre határozta el magát, hogy a petroleum kiszolgálása terén műtatózó visszasságokat megszüntesse. Mindenekelőtt erélyesen ellenőriztetni fogja, hogy a petroleum, amelyet a minisztérium Aradnak szánt, tényleg Aradon maradjon. E célból a várnházaknál felügyelő közegeket állíttat fel, akik a parasztkocsiakat átkutatják és amennyiben petroleumot találnak, azt elkobozzák. A hordóban való szállítást a hatóság csak akkor fogja megengedni, ha bebizonyítható, hogy az nem az Aradnak szánt mennyiségből való. Az aradmegyei szükséglet jelentékeny részét tudvalevőleg szintén az aradi nagykereskedők szállítják, így tehát ezen a téren speciális ellenőrzést kell gyakorolni, mert viszont az sem volna helyes, ha az aradmegyét jogosan megillető világító kőolajat nem akarnánk átengedni a határon. Ugy tudjuk, hogy a tojásért és szárnyasokért való esereüzletet a rendőrhatalóság a legszigorúbban fogja megőrizni és plakátokon hívják föl a közönséget a visszaélések bejelentésére. Ilyen körülmények között remélhető, hogy a csekély mennyiségű petroleum kizárólag az aradi fogyasztóknál marad és maximális áron fog a kezébe kerülni.

A képviselőház ülése. Budapestről telefonálja tudósítók: A képviselőház mai ülésén Hegedűs Loránt előadó beterveztette a pénzügyi bizottság jelentését az indennitásról. Niamessy Mihály a közgazdasági bizottság jelentését mutatta be a külkereskedelmi szerződések meghosszabbításáról. A jelentéseket a képviselőház jövő héten tartandó ülésén kezdi tárgyalni.

Mindenki jegyezzen!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az ötödik hadikölcsön jegyzési idejének első fele oly nagyarányú elévességgel zárult, amelynek számszerű eredményét csak napok múlva lehet majd pontosan megállapítani és áttekinteni. Főpapságunk, pénzügyetnek és vállalatok hatalmas összegekkel szerepelnek példájukra ezután bizonyára azok is ki fogják venni részüket e hasznos jelentős kötelességteljesítéséből, akik eddig egy vagy más okból nem vehettek részt a frontmögötti lakosság nemes versenyében. A katonai szállítók az eddigi osztrák hadikölcsönökre igen jelentékeny összegeket jegyeztek. Jogosan várható, hogy ez a megduzzadt pénzforrás a magyar hadikölcsön felé is is bővebben fog ömleni, mint eddig. A hadsereg ellátásához szükséges ezerféle cikk a kereskedelmet és az ipart nem várt busás jövedelemhez juttatta magától értendődik, hogy a szokatlan nagyságu jövedelem-szaporulatot biztosító tevékenység akkor nyeri el teljes etikai súlyát és értékét, ha a jövedelem egy része a hadikölcsönben való részvételt utján továbbra is virtuális tényezője marad a nemzeti védelemnek.

A külföldi jegyzések növekvő száma egyre fokozódó érdeklődésre mutat. A vidék megmozdulása, bár országszerte folyamatban van, erejét igazán csak a következő hetekben fogja kiadni. A még rendelkezésünkre álló jelentékeny idő lehetővé teszi, hogy minél szélesebb körű és minél mélyebbre ható agitációval gazdasági erők és hazafias áldozatkészségünk ötödik próba-tételét is teljes sikerűvé és e nagy időkhöz mindenképen méltóvá tegyük. Oly csekély összeg az, amellyel már is részt vehetünk e nagy nemzeti tüntetésben, hogy ebből úgy szólván senkinek sem szabad kimaradnia. Gondoljuk meg, hogy e történelmi idők ama tanuitól, akik a front mögött biztosságban élhették át a vérzivataros időköt, az utódok bizonyára számon fogják kérni, vajjon elemi polgári kötelességüknek legalább a hadikölcsön jegyzésével igyekeztek-e elégét tenni?

Aradon ma a következő jegyzések történtek:

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál a jegyzések összege eléfte a 4.100.000 koronát.

Az Aradi Első Takarékpénztárnál jegyeztek: Heim Jenő 40.000, Pollák Sándor 30.000, Székely István 20.000, Kovács Imre 15.000, Dobay Lajos 15.000, Unger Manó 10.000, Borsy Imre 7.000, Demjén Lőrinc 5.000, Ifj. Fazekas Gábor 5.000, Kiss Benedek 5.000, Ors Rezső 5.000, H. T. 5.000, A. A. 4.000, Keserű Lajos dr. 3.000, Tóth Juliska 3.000, özv. Kócsa Károlyné 3.000, Kövér Gábor dr. 2.000, U. Szabó Mihály 2.000, Pollák Zsigmond 2.000, Laky Eiza 2.000, özv. Holloker Ferencné 2.000, U. Szabó Imre dr. 1.500, U. Szabó Lajos dr. 1.000, U. Szabó Antal 1.000, Schmidt Frigyesné 1.000, Löwinger Armin dr. 1.000, Németh István 1.000, Vitéz Ignác 1.000, Nagy József 1.000, Régenhold János 1.000, Kleindl Jakab 1.000, özv. Jorgovits Kornélné 1.000, Kirilovits Teréz 1.000, König Liza 900, Fürtő András 500, Nagy Károly 200 korona. A mai jegyzés 199.500 korona. Az összes eddigi jegyzések: 2.750.150 korona.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál ma 37.000 koronát jegyeztek. A jegyzések összege 3.641.000 korona.

A Victoria Takarékpénztárnál 842.000 korona jegyzés történt.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál a mai napon a következő jegyzések történtek: Halpern Miksa 10.000, Csajda Ferenc 2000, Schwarcz Dezső és Tarsai 2000, Kornis Zsigmond és Márton 2000, özv. Gyöngy Ignácné 2000, Hentz Janka 2000, Spitéler Aranka 1000, Bolyos Imre 600, Kuti Gyula és Jofán 400 korona. Összes eddigi jegyzés: 309.550 korona.

Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaságánál Aradon jegyeztek még: Kneffel Lajos 5000, Klein Sandor 5000, Schätter Testvérek 4000 koronát.

Mackensen az oláh király palotájában.

(Bukarest elfoglalásának részletei.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Wolff-ügynökség jelenti: Vilmos császár a császárnéhoz a következő táviratot intézte:

Bukarestet elfoglaltuk! Mily nagyszerű siker, melyet Isten kegyelméből elértünk a tökéletes győzelmünk felé vezető úton. Páratlan csapataink vitéz szövetségeseinkkel vállvetve gyors csapásokkal megverték az ellenséget, ahol csak megállott. Vezéreink kitűnő vezetéssel irányították őket. Isten segítsen továbbra is. Vilmos.

A Wolff-ügynökség jelenti Bukarest bevételéről: December 5-én délelőtt fél 11 órakor Lange vezérkari századost, mint parlamentáirt Mackensen tábornagy levelével, melyben az erőd átadását követelte, a bukaresti várparancsnokhoz küldték. A levél tudatta a parancsnokkal, hogyha a parlamentáir huszonnégy órán belül vissza nem tér, úgy megkezdik a tüzelést az erődök ellen. Lange századost, akit az oláh előrsi vonalánál egy tábornok fogadott, bekötött szemmel, automobilon vitték Bukarestbe. Lange december 6-án reggel a kitűzött határidő letelte előtt visszatért azzal a válasszal, hogy a dunai oláh hadsereg parancsnoka a feltétel elfogadását megtagadta azzal az indokolással, hogy *Bukarest nem erődítmény, hanem nyit város, nincs sem páncélozott erődjei, sem a város védelemére rendelt csapatok és sem kormányzót, sem pedig parancsnokot nem állítottak a város elére.* Lange, az oláh tábornok válaszával szemben rámutatott Bukarest erődítmény jellegére és arra, hogy az ilyen kibuvó nem gátolhatja meg a német hadműveleteket. December 6-án reggel Schmettov gróf tábornok lovas-hadtestének részei birtokukba vettek

egy erődöt. Az északi harc vonalon az 54-ik hadtest részei nyomultak utánuk és elfoglalták Chiajudtól egészen Odileaig terjedő erőd vonalat. Az északi harc vonalon az ellenség gyalogságával ellenállást kísérelt meg, amelyet azonban gyorsan megtörtünk. A déli harc vonal felől a dunai hadsereg részei ellenállás nélkül az erődgyűrűn át a városba nyomultak. A Bukarestbe bevonuló csapatokat lelkesedéssel fogadták és virágokkal díszítették fel őket. *Mackensen tábornok automobilon a királyi kastély elé ment, ahol virágcsokorral üdvözölték.*

Szófiából jelenti: Bukarest sorsával itt már az Arges mellett vívott győzelmes csata után mindenki tisztában volt és tudta, hogy ez a diadal eldöntötte az oláh főváros sorsát. A szövetséges csapatok hadmozdulatai olyan pontosan játszódtak le, hogy nem lehetett többé kétséges a következménye és bizonyos volt, hogy ezeket az operációkat Bukarest elfoglalása koronázza meg. Seregeink délről és nyugatról félkörben állottak közvetlenül a bukaresti erődök előtt és az ellenség erről pontosan tájékozva volt. Az erődök ágyai csendesek. S míg gyalogságunk az erődök előtt állott, ezalatt egy magyar-osztrák és német támadó csoport közeledett északnyugatról a vár felé és azt a négy oláh hadosztályt, amely Targoviste—Titu és Bukarest között egy utolsó kétségbeesett mentőkísérletet tett, tökéletesen megsemmisítette. Ezután pedig tovább vonult és anélkül, hogy ellenállással találkozott volna, elérte a vár területét. A német lovasság északnyugati irányból behatolt a várkörzetbe és elfoglalt egy erődöt, valamint a hozzátartozó térközi úteget és rést ütött a várvon. Bukarest védelmi állapotát legjobban jellemzi ez a meglepő és gyors siker. A lovasság, amelyet tulajdonképpen felderítés céljából küldtek ki,

munkájának gyümölcseként megrohant és elfoglalt egy erődöt. Az erőd elfoglalása után azonnal egy parlamenti-csoport lovagolt a városba, azzal a rövid felszólítással, hogy azonnal adják át a várost, mert a legkisebb ellenállás esetén teljes erővel megkezdődik az ágyuzás és a várost rommá lövik. Bukarest sorsa néhány órán belül beteljesedett.

Mackensen táviratban jelentette Ferdinánd cárnak és a bolgár kormányának, hogy csapatai bevonultak Bukarestbe és ő a királyi palotában ültette föl székhelyét. Mackensen bevonulását nagyszerű jelenet kísérte. A szövetségesek gyors előnyomulása következtében a menekülő oláh sereg nem tudta magával hurcolni a Bukarestben internált osztrák-magyar és német alattvalókat, akiket a háború kitörésekor Bukarestben zsúfoltak össze, hogy a légi támadások elsősorban a mi alattvalóinkat ériék. Ezeknek a felszabadult internáltaknak örömujjongása kísérte Mackensent. Bukarestből küldött táviratban közli a fővezér, hogy az internáltak lelkes éljenzése közben vonult a királyi palotába.

Bukarest utcáin élénk, zavartalan élet uralkodik. Az üzletek, nyilvános helyiségek nyitva, az utcákon hatalmas néptömegek bámulják csapataink bevonulását.

A zsákmány megszámlálhatatlan. Bukarest hatalmas erődítési művei, tűzérési felszerelésével és összes ágyúival együtt sértetlenül kezünkbe került. A nagy erődrendszert a menekülő román sereg már nem tehetette tönkre.

Párisból jelenti: Varraux tábornok francia katonai szakíró, a Journalban cikkében megállapítja, hogy Románia a háború kitörésekor négyszázezer fegyverrel és nem egészen háromszáz gépfegyverrel rendelkezett. A főhadiszállás a tábornok rendelkezésére bocsátotta az oláh haderő adatait, melyek meglepő számokat tartalmaznak. Ezekből az adatokból kitűnik, hogy *Románia meg volt győződve arról, hogy elegendő, ha nagy számú szuronyával rendelkezve bocsájtkozik háborúba,* mert azt gondolta, hogy a háború nagyon rövid ideig fog tartani és ezért kikereste a neki

„Bárcsak szegény Carpra hallgattam volna...”

(Az oláh király Bukarest elestéről.)

Bukarest elestének mámoros örömeiből való felocsúdása után a közönségnek ez volt az első kérdése:

— Ugyan, hogy érezheti most magát Ferdinánd oláh király és Mária királyné, meg Bratianu miniszterelnök?

Erre a kérdésre voltaképpen már maga a közönség is megtudná adni a kellő választ, mert hiszen nem nehéz beleképzelni magunkat az oláh királyi pár helyzetébe. Könnyen elgondolhatjuk: milyen lelkiállapotot idéz elő náluk a mi és szövetségeseink hős csapatainak nagyszerű lendülettel végrehajtott előretörése, könnyen kitalálhatjuk, hogy milyen érzések támadhatnak Ferdinándban és hitvesében, amikor országuk fővárosának szegyenletes porbahullásáról kapták meg a megmásíthatlan hírt. Arra a kérdésre, hogy voltaképpen hol tartózkodik most a román királyi pár és mik a tervei a jövőre nézve, részletes jelentést kapott Szófiából a Kölnische Zeitung, amelynek értesülései eddig mindig megbízhatók voltak.

Ferdinánd király és a királyi udvar december 2-áig a román kormánnyal együtt Jassziban tartózkodott — írja az említett lap. Amikor Bukarest helyzetéről nem egészen biztató hírek érkeztek, a király kijelentette Bratianunak, hogy véleménye szerint a közelgő eseményeket neki nem kellene Jassziban bevárni. Az árulás legnagyobb művésze, az oláh miniszterelnök még mindig azt igyekezett elhíttetni, Fer-

dinánd királyljal és hitvesével, hogy Bukarestet nem fenyegeti közvetlen veszély, mert az oláh főváros erődítményei hosszú hónapok ostromát is kitudják állani, ezalatt pedig, úgy remélték, mégis csak megérkezik az oroszok által kilátásba helyezett hatalmas felmentő sereg, amely hátulról intézhetett volna támadást a központi hatalmak csapatai ellen. A könnyen befolyásolható oláh király már-már hajlandó volt hitelt adni miniszterelnöke felvilágosításainak, azonban az udvari körökből kiszivárgó hírek szerint Mária királynénak erélyes közbelépésével sikerült a királyt távozásra bírni. Tudvalevőleg Mircea oláh herceg, a királyi pár gyermeke, tüsz következtében a háború elején meghalt. Azóta az oláh királynén csaknem a buskomorság jelei mutatkoztak és folyton azt hangoztatja, hogy a kis herceg halálát a háború idézte elő, mert a háború nélkül a legkiválóbb külföldi professzorokat hívták volna a betegágyhoz és alkalmasint sikerült volna őt megmenteni az életről. Nem volt titok a kormány körzetében, hogy Mária királyné fia halála óta nem szívesen tartózkodik Romániában és a hadihelyzet rosszra fordulása napjaiban komoly célzásokat tett az udvar elköltözésére. Amikor pedig Bukarest veszedelméről megbízható hírek érkeztek Jassziba, az erős akaratu királyné minden lehető elkövetett, hogy felséges lérije urát kivonja Bratianu hatása alól és az országból való távozásra bírja. Ez az elhatározás sikerrel is járt, mert december másodikán a királyi pár udvarával együtt elhagyta Romániát és jelenleg Odesszában tartózkodik. Az európai sajtóban tegnap megjelent az a hír, hogy Ferdinánd oláh király a cárral az ország belsejében fog találkozni, úgy

értelmezendő, hogy Oroszország belsejében történik meg a találkozás. Az udvar most Odesszában él, azonban a király a cárral való találkozás céljából valószínűleg az orosz főhadiszállásra utazik, mert a cár annak az óhajlásának adott kitéjezést, hogy ő az Odesszába utazást szeretné elkerülni.

Arról, hogy miképpen szerzett tudomást az oláhok királyja Bukarest elestéről, a Kölnische Zeitung a következő jelentést közli:

— E hó 6-án Ferdinánd királynál kihallgatásra jelentkezett a cár egyik hadsegédje, aki már három hét óta tartózkodik a király környezetében. A hadsegéd az orosz főparancsnokságtól kapott sürgöny alapján tapintatosan adta tudomására Ferdinánd királynak, hogy Bukarestet kénytelenek voltak az oláhok átengedni, nehogy a központi hatalmak nehéz mozsarai rommá löjjék az oláh fővárost.

— Hiszen Bratianu még egy héttel ezelőtt úgy informált engem, hogy Bukarest várát még hónapokig tarthatjuk — válaszolta a király, amire a cár szárnysegéde ezt felelte:

— A fővezérkar megváltoztatta elhatározását és átengedte Bukarestet, ez azonban remélhetőleg nem végleges döntés, mert minden reményünk meg van a város visszafoglalására. Ferdinánd király elborult képpel a következőket mondta:

— Bárcsak a szegény Carp Péterre hallgattam volna.

Azután hidegen bucsut vett az orosz szárnysegédétől és visszavonult lakosztályába. Rövid idő múlva Mária királyné kereste fel az uralkodót.

legalkalmasabb pillanatot, hogy megüzenje a háborút a monarchiának.

A milánói Stampa már tegnap jelentette Párisból kapott értesülés alapján, hogy Bukarest elvesztett. A vasgyűrű egyre szűkebbre szorul — irta a lap — Bukarest körül és a helyzet egyre rosszabbodik. Bár Jassziból, ahol a román kormány székel, semmi hír nem jön, az orosz források azonban nem titkolják a való helyzetet. Ploesti fontos vasuti csomópontot veszedelem fenyegeti és ha a város elesik, az oláhoknak a visszavonulásra már csak egy vonaluk marad, Csernavoda felé. Ennek azonban csak kevés hasznát vehetik, mert az út hosszú és rossz állapotban van. Az ellenség négy oszlopban támadt és ennek jelentősége sokat nyert azzal, hogy sikerült egyesülnie. Bukarestet nem lehet és nem is fogják védeni. Az oláh repülőök megállapították, hogy új ellenséges tömegek vonulnak fel a front mögött, mintha az ellenség eddigi hatalmas felkészültsége nem lenne elegendő. Szlatinánál friss magyar-osztrák és német csapatok szintén a főváros felé vonulnak. Az ellenség rendelkezik azzal, ami nálunk hiányzik: óriási tűzértséggel, egységes vezetéssel és egységes hadtervvel.

Marcel Hutin a következőket írja: Biznunk kell abban, hogy a frontunk ismét megszilárdul s a front megrövidítésével inkább sikerült Mackenzen seregét feltartanunk.

Genfből jelentik: A Matin mai száma már közöl egy Baselből keltezett táviratot, amely jelenti, hogy a szövetségesek csapatai elfoglalták Bukarestet. Civrieux őrnagy a lap katonai szakértője kifejti, hogy az oláhok seregeik mozgási szabadságának megővése érdekében a legutolsó támadás előtt kiüritik Bukarestet.

Három kérdés.

(A város közigazgatása — interpellációkban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradváros közigazgatási bizottságának mai ülésén, a sablonos jelentések tárgyalása után, Mülek Lajos dr. több érdekes interpellációt terjesztett be a város vezetőségéhez. Közvetlenül a tisztifőorvosi jelentés elhangzása után, mely a város múlt havi egészségügyi helyzetét kielégítőnek mondja, Mülek dr. a következő kérdést intézte Tisch Mór dr. főorvoshoz:

— A múlt napokban közlemény jelent meg a lapokban arról, hogy az aradi vasuti állomásra ragályos betegeket szállítottak volna, akik az állomáson vonatukat el is hagyták és egy aradi kórházban nyertek elhelyezést. A környéken az eset miatt nagy riadalom támadt s épen ezért szükségesnek tartom az ügyben a főorvos ur válaszát, amely a közönség körében bizonyára megnyugtatólag fog hatni.

Tisch Mór dr. főorvos válaszolt nyomban a kérdésre s kijelentette, hogy tíz nappal ezelőtt tényleg egy csoport katonai munkás érkezett Brádról Aradra, hogy az itteni katonai területen állomást keressék fel, mert a brádi katonai orvosok vérbajból származó kiütéseket találtak rajtuk. A katonák közül az egyik meghalt és mint megállapították, halálát *himlő* okozta. Az orvosi hivatal nyomban megtette a szükséges intézkedéseket, melyeknek meg is volt a joghatjuk, mert újabb megbetegedést azóta nem jelentettek.

Megkérdezte ezután Mülek dr. azt, hogy mi van a város pénzügyi tanácsnoki állásával.

— A pénzügyi tanácsos aktáit az árvaszéki ülnök referálja — mondotta Mülek dr. — Úgy tudom, nekünk van pénzügyi tanácsosunk, aki most szabadságon van. Par nap múlva a szabadság letelik s jó lenne, ha már most tisztázódna az állás körül felmerült kérdés. Ha van pénzügyi tanácsosunk, miért nem fog-

lalja el hivatalát. A szabadságolással egy munkaezert vesztettünk, holott ugyis kevés a munkaezertünk.

Kérdést intézett még Mülek dr., hogy a lóvasut üzemét mikor szüntetik be. Ugy volt, hogy január 1-én felfogják oserélni a lóvasutat kis gépmozdonyokkal. De az elmunkálatokat — úgy tudja — még meg sem kezdték.

Erre a két kérdésre Varjassy Lajos polgármester válaszolt. A lóvasut üzemének felereselésére a munkák késedelmének oka — mondotta a polgármester — abban rejlik, hogy a megrendelt sineket még mindig nem kapta meg a város.

Az előbbi kérdésre a polgármester nem válaszolt, de úgy tudjuk, hogy magánúton közölte a bizottság tagjaival, hogy Vannay Gyula pénzügyi tanácsos szabadságidejének eltelte után nyugdíjaztatását fogja kérni.

Vasuti balesett miatt

epilepsia.

(Egy aradi vasutas kártérítési pere.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül érdekes perben végzett ma kihallgatásokat Kálmán Ferenc aradi kir. járásbíró, aki tudvalévolg a vidékről érkező megkereséseket szokta elintézni. Egy esztendővel ezelőtt Kőbányán vasuti szerencsétlenség történt. Az aradi személyvonat, amelynek reggel hat órakor kellett volna Budapestre érni, Kőbányánál hibás váltóállítás következtében összeütközött egy ott veszteglő tehervonattal és a személyvonat fűtője K. R. az összeütközés következtében súlyos sérüléseket szenvedett, úgy a jobb kezén, valamint az álkapesán. Betegsége harmadik hetében úgy tapasztalta, hogy idegrohajok lepik el és önkívületi állapotba jut. Az orvosok megállapítása szerint K. R.-nek epilepsziája támadt a karamból okozta ijedségtől és emiatt képtelen lett szolgálatát tovább folytatni. Kilepett a vasutól, azonban a vasut igazgatóságával a végkielégítésre vonatkozólag nem tudott békésen megállapodni. A vasuti alkalmazott évi háromezer korona kártérítési összegért pert indított az államvasutak ellen. A per összege, harminc évet számítva, kamatokkal együtt több mint százezer koronára rugott. Vagy ennek az összegnek, vagy pedig háromezer korona évi kártérítési díjnak a megítélését kéri.

A vasut igazgatóság nem akceptálta ezt a kívánságot és arra az álláspontra helyezkedett, hogy K. R. nem is kapott epilepsziát, hanem csak szimulál és egész könnyen tudná szolgálatát folytatni. A budapesti törvényszék a per iratait leküldte az aradi járásbíróhoz, hogy hajtassa ki K. R. kezelőorvosait és kérje ki a szakértők véleményét arra nézve, vajjon ennek a volt vasuti alkalmazottnak csakugyan van-e epilepsziája és vajjon ilyen karamból következtében támadt ijedségből kaphatni-e epilepsziát. A ma kihallgatott orvosszakértők kijelentették, hogy a vasuti balesetek miatt csakugyan származhat epilepszia. Hogy azonban K. R. tényleg megkapta-e ezt a betegséget, azt egyszerű külső vizsgálattal lehetetlen-lelkiismeretes megállapítani. Véleményük szerint legalább négy-öt hétig tartó megfigyelésre van szükség az ilyen betegség precíz konstatalásához. Az egyik szakértő azt is megemlíthette, hogy az arad megyei kórházban néhány évvel ezelőtt hat hétig figyeltek meg epilepsziára gyans beegyet, aki mindennap görcsökben fetrengett és már-már epilepsziának minősítették az orvosok, amikor kiderült, hogy az illető rendkívül ügyes szimuláns.

A törvényszék elrendeli K. R. hosszabb megfigyelését és e célból beutalja őt az arad megyei kórházba. Ha csakugyan eskörös-

nak bizonyul, akkor nagyobb kártérítési összeget állapít meg a bíróság, mert az ilyen betegségben szenvedő ember csak egészen csökkent munkaképességgel rendelkezik.

Bratianu keserves panasza.

(A megcsalt csaló.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A berlini Germánia stockholmi levelezője részletesebb jelentést küldött lapjának arról a beszélgetésről, amelyet nemrég Bratianu folytatott az Odeszki Vjedmoszti külön tudósítójával. Bratianu, aki Románia sorsáért a főfelelősséget másokra iparkodik áthárítani, a többi közt ezt mondta:

A román kormánynak szemére vetik, hogy készületlenül kezdte meg a háborút. Ez a szemrehányás jogosulatlan. Mi eléggé föl voltunk készítelve a háborúra, de természetesen abban a hitben, hogy a mi beavatkozásunk a háború végső fejezetét fogja jelenteni. Hosszu háborúra, egyáltalán téli hadjáratra nem számítottunk és ebben a véleményünkben szövetségestársaink is megerősítettek bennünket. Oroszország a leghatározottabban biztosított bennünket arról, hogy sem Németország, sem Ausztria és Magyarországnak nem képes már semmiféle támadásra. Azt mondták nekünk, hogy a háborút azonnal szinte teljesen védtelen országba vihetjük át. Az angol és a francia kormány sürgősen azt ajánlotta nekünk, hogy augusztus végén kezdjük meg a háborút. Határozottan állították, hogy a Somme mellett folyó csata energikus folytatásával minden meglévő német erőt le fognak kötni, úgy, hogy Németország az osztrákoknak egyáltalán nem tud elismerésreméltó segítséget küldeni. Ezek a biztosítások és ígéretések megtévesztettek bennünket. Azt hittük, hogy kimerült ellenséggel lesz dolgunk és e helyett rettenetes és erős ellenségre akadunk. A középponti hatalmak irtózatos prókifejtése meglepte az egész világot. Soha senki sem hitte volna, hogy ezek az államok még ekkora csapatokat tudnak osztogatni. Románia most áldozata azoknak a hamis illúzióknak, amelyekben a mi szövetségeseink éltek.

A tudósító ama megjegyzésére, hogy Románia szerencsétlensége bizonyára csak átmeneti dolog, Bratianu így felelt:

A mostani helyzetet illetőleg nem élek hamis optimizmusban. Legjobb, ha az ember olyannak látja a helyzetet, aminő valóban és nagy könnyelműség lenne, ha elzárkózna az ama lehetőség elől, hogy a helyzet Romániára nézve meg is rosszabbodhatik. Amikor a múlt év őszén a németek és az osztrákok ágyú közös támadással Belgrádot bombázták, sem Párisban, sem Londonban, sem Pétervárott, sem Rómában nem hitték, hogy kiene hettel később egész Szerbia és Montenegró és Albánia nagyobb része is mostani ellensegeink kezében lesz. Akkor is tekicsínvelték a középponti hatalmak erejét. A német hadigépezetet nem lehet utólag megállapítani, hogy mind-egyre újabb hadseregeket tud előteremteni. Eddig még sohasem késett el, mindig idejében érkezett arra, hogy a bizakodó ellenséget szétzuzza. Sajnálni való, hogy a nagy hatalmak Angliországot, Franciaországot, Oroszországot és Olaszországot egyetlen egy esetben sem tudták kisebb barátaikat és hűbeiket a szerencsétlenségtől megvédeni. Szövetségeseink legjobb akaratát a tervek megvalósítására a németek mindig idejében meg utták akadályozni.

„Felbecsülhetetlen

zsákmányt ejtettünk . . .”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Soha jósek és jónők Pythiától Thebe asszonyig olyan nyakatekert, homályos, ravasz szándékossággal kétértelmű jóslatot nem adhattak, melyből kiki tetszése, vérmérséklete, lelki diszpozíciói szerint többet és különbözőbbet olvasott volna ki, mint a mai, háborus neuraszténiában szenvedő közönség a hivatalos harctéri jelentésekből. Csodálatos, ámbar az egész emberiségre nyomasztóan ható állandó idegfeszültségből mégis megmagyarázható, hogy ezeket a klasszikus rövidséggel fogalmazott, tisztán pozitívumokat, elmúlt eseményeket tartalmazó katonas nyíltsággal, de persze a hadviselés érdekeinek szem előtt tartásával megkonstruált írásokat, milyen — rendeltetésüktől eltérő — szempontokból magyarázza a közönség. Mindenki jóslást, a jövőre való utmutatást akar bennük látni, mindenki hézagokat, sorok mögötti jelentőségeket keres benne és mindenki magyarázza őket — lapok úgy, mint magánosok — vérmérsékletük szerint; illetve a háborus pesszimista, rémlátó elkeseredéssel, csak azért, mert jól esik neki, ha felebarátai, vagy pláne az események meggyőző következtetései hibás voltáról, az optimista túlzott várakozással; mert alapszabvány véve a háboru eseményeit mindenki a minél előbbi győzelmes befejezés nyílt, vagy a lélek legmélyéről való, de ellenállhatatlan reménység mérlegén értékeli. Innen van, hogy nem adhat ki a hadvezetőség olyan kedvező jelentést, ami osztatlan tetszésnek örvendene a közönség körében. Legkivált pedig a nagy győzelmes események idejében. Nincs olyan emberfeletti menetteljesítmény, amit ilyenkor a közönség elég gyorsan tart és nincs olyan zsákmány, amit elég nagyinak ismerne el. Ha pedig a hadvezetőség azt jelenti, hogy „felbecsülhetetlen zsákmányt ejtettünk”, akkor meg egyenesen gyámoltalanul tévelyeg a közönség fantáziája, amely az ütközetek eredményeit nagybőrrá csak foglyokban és ágyukban tudja a maga módja szerint felbecsülni. De nemcsak az itthoni közönség, hanem a harcos katona sem tud az ilyen jelentéseknek egészen helyes tartalmat adni. A mai háboru kinőtt a mai ember koncepciójából, az ütközetet a mai ember még mindig alig tudja másként felfogni, mint egy-egy frontszakasz harcát a szemben levő elleniséggel. Pedig milyen más a mai háboru és milyen jelentéktelen része a fogolyszám a mellett a „felbecsülhetetlen zsákmány” mellett, amiről az utóbbi napok jelentései is többször szóltak.

Amíg az álló harcban nap-nap után pontos számadatokat lehet közölni az ide oda hullámzó harcok eredményeiről, addig a mozgó harcban csakugyan heteket, hónapokat, egy óriási szervezetnek horribilis munkáját tetelezi fel a zsákmány összehordása, számbavétele és elszállítása. Eltekintve persze attól a hányadtól, amit az előrenyomuló hadsereg időmegtakarítás céljából a maga szükségleteinek fedezésére felemészt, illetve magával visz.

(Kruseváóban.)

Tavaly, ebben az időben, a dicsőséges szerbiai hadjárat alatt, magam is munkása voltam az akkor jelentett felbecsülhetetlen zsákmány összehordásának és elszállításának. Több mint két hónapig tartott a munka a helyszínen, de a végleges eredmény talán még ma sincs készen.

Az előre haladó hadseregnek nincs arra ideje, hogy a zsákmánnyal törődjen, csak a

maga szükségleteinek momentán fedezéséről gondoskodik, az igazi nagy masszát az erre rendelt hatalmas műszaki szervezetre bizza. Ez a szervezet pedig megjelenik azonnal az elfoglalt területeken és sürgősen munkához lát, mert minden pillanatnyi késedelem milliós károkat okozhat. Persze elég korán alig érkezhettek, mert az elfoglalt területek lakosságát szinte valami ósálati dühös rablási vágy szállja meg, aminek megfékezése sokszor nagy nehézségekbe ütközik. Egy meghódított város képe az első időkben valami csodálatosan visszataszító jelleget mutat. A külsőségekről nem beszélnek, arról mindenki látott képet és olvasott cikket eleget. De csodálatos az emberi lélek elvadulása. Az élet értékéről, az enyém-tied-övé fogalmairól táplált közkeletű felfogás teljesen elmosódik. Mindenki lop, vagy rabol, azt se nézi kitől, azt se nézi minek, hogy egyáltalán mit csinál a lopott, rablott holmival.

December végén a tartalékosapatokkal vonultunk be Krusevába, Szerbia egyik legjelentékenyebb városába, Lázár óár egykori székhelyére. Csak pár nappal az elfoglalás után, de, hogy ezalatt a pár nap alatt az emberi birvágy mily aljas dühöngést végzett, azt leírni alig lehet. A városban és környékén csakugyan horribilis zsákmányunk volt. Az állomáson és a városhoz vezető sínpárokon kilométernyi hosszúságban álltak a megrekedt vonatok az emberi fantáziát megszegegyenítő különféle ragományokkal. Akkor ugyanis a szerbeket már három oldalról szorongattuk. Ott volt közébeekelődvé Petár király gyönyörű francia gyártmányu udvari vonata is, vagy ezerkétszáz más megrakott vagon között. Persze sűrű állapotban. Ami arany, ezüst holmi, szőnyeg, vagy más érték volt benne, azt elrabolta a lakosság, aminthogy a gazdag zsákmánnyal telt vagonok jó része is ki volt fosztva. És még ráadásul hogyan! Az udvari vonat minden edénye, szervize apró darabokra volt zúzva, amint értékes fém után kutatva mindent felforgattak. Egy angol kórházvonat körül sár képződött a medicinás üvegek tartalmából, ahogy a fékevesztett tömeg szappan után kutatva a drága orvosságokat kidobálta. A szerb hadseregnek szánt angol posztót, sok vagonból bőrt, kész ruhákat, lisztet és más élelmiszereket, nagyrészt elhordta, vagy sietségében sárba taposta a fékevesztett romboló tömeg. Az történt ugyanis, hogy a szerb sereg a már akkor teljesen idegbeleg Petárral együtt reggel két órakor vonult ki a városból, míg a mi csapatunk csak dél előtt tíz óra tájban mentek be. A közbeeső nyolc órában a megvadult lakosság jóval több, mint nyolc millió kárt okozott. Mikorra a viszonyok konszolidálódtak a mi esendőségünk hozzálogott, hogy mentse, ami még megmenthető, de az eredmény nagyon sűrű volt. Akkorra már az egész vidék unifornozva volt, mindenki angol posztó ruhában járt s ami szövet, bőr, vagy más egyéb előkerült az időközben tönkrement, elrothadt a földalatti rejtékhelyeken. A később katonai parancsra megnyílt üzletekben majdnem kizárólag angol és francia portékát lehetett kapni, a mikről persze kis fáradsággal ki lehetett deríteni a kincstári eredetet. Ahova csak nézett az ember, mindenhol lopott, rablott holmival találkozott. Szállításomon például volt két kifogástalan vasúgyi pompás vászonhuzattal, a fehérnemű minden darabjának a sarkában azonban ott rejtőzködött a skót hölgymisszió kórházának fekete pecsétje. A földön szőnyeg helyett német sátorponyvalapok, a kályhában az obliccevoi löpőgyár üzleti toliánsaival fűtöttünk, fűrészen, baltán a gyár pecsétje, sőt találtam az egyik szekrény tetejére feldobva vagy huszezer tizporás levélbélyeget is. Persze a Petár arcképével diszitett bélyegek nem értek már semmit, de aki elopta őket, talán csak azért vitte magával, mert a posta kirablásakor nem jutott neki értékesebb „zsákmányt”.

(A becsülő bizottság munkája.)

Mikor a zsákmánytömeget először futólag számbavettük, azt hittük, hogy még a rendelkezésre álló nagy apparátussal is legalább egy esztendő fog igénybe venni a leltározás és elszállítás. Természetesen elsősorban a mindennél széltebben heverő értékeket kellett biztonságba helyezni és nagyjába szortírozni. Erre azért volt szükség, mert a lakosság — dacára hogy többször rájuk lóttak a kiállított posztók, éjnek idején valóságos rablóhadjáratokra indultak. Az osztrák-magyar zsákmánybizottság, amelyhez vezényelve voltam, a város szomszédságában levő obliccevoi löpőgyárban rendezkedett be, amíg a németek zsákmányuk számára az állomás mellett építettek hatalmas barakkot. Az obliccevoi löpőgyár francia pénzen, francia tervek alapján, több hold területen épült, gyönyörű gyártelep volt villanyerőre berendezve pompás lakóparkokkal a tisztviselők részére.

A bizottság kiváló parancsnoka, Fadanelli Hamilkar ezredes, elsősorban azt vizsgálta meg szakértőkkel, hogy a telep nincs-e aláaknázva, amittől tartani lehetett. Majd a nagy takarításra került a sor, mert nemcsak a gyár területén, hanem a városban is mindenféle egész rakásokban hevertek a legbrizansabb robbanó anyagok, amiket a szerbek menekülésük közben elszórtak. Mikor ez is készen volt, kezdődött a tulajdonképeni nagy munka: a hadizsákmány felbecsülése. Hogy a zsákmányban mi mindenféle dolog fordult elő, azt emlékezetből képtelen vagyok megközelítőleg érzékeltetni. Azt lehet mondani, hogy a világon minden elképzelhető előfordult benne. Csak ugy nagyjából a gyár néhány objektumának tartalmát említem: egyik objektumban vagy félszáz ezer méter vászon, másikban gyufa vagon számára, harmadikban százezer koronát meghaladó orvosszert, ruhák, bőráruk, villanylámpák ládaszámba, edények, műszerek, sok-sok vagonra való szerszám és szereszköz a kragujeváci arzenálból, amiket azért szállítottak ide, mert az arzenált ide akarták áthelyezni. Petroleum, benzín, karbid óriási tömegekben, faszeg, vaspatkó tonnaszámba és az isten tudja még mi minden egyéb. Ezenkívül persze több ezer métermázsas kénsav, töménytelen gyapot, félgy vagy egészen kész munició. Még pedig azt lehet mondani, az entente minden államának municiója. A szerbenesetlen kis ország ugyanis egy koldult össze felszerelését a szövetséges nagyhatalmaktól. Csak lögyapotot négyfélel használtak a szerbek: orosz, angol, francia és szerbet, ami nemzetek szerint különböző ládába pakkolva nagy tömegekben került kezeink közé.

A felhalmozott zsákmány mellett persze nagy munkát adott az eldugott készletek és az eldobált felszerelések összegyűjtése. Köztudomásu, hogy a szerbek Mannlicher-fegyverekkel is harcoltak ellenünk. Meg is találtunk Krusevácnál huszezer fejtvert, igen ám, de závarzat nélkül. Hosszas kutatás után, miközben az egész határt felturkáltuk, találtuk csak meg a hiányzó alkatrészeket.

(Ágyuk az iszapban.)

Azt is tudtuk, hogy ágyuknak kell lenniük a közelben, amiket a szerbek onnan a Morava völgyéből nem bírtak a hegyek közé vinni. Óriási, hosszadalmas, hiábavaló keresés után találtuk csak meg az ágyukat egy vad hegyi patak iszapos medrében. A Racinja patak iszapjában találtunk vagy százhusz láda repülőnyilat, amik úgy látszik nem váltak be, mert ma már nem igen használják őket.

A műszaki tüzéség állandóan gyűjtötte és szállította be a központba a mindenféle elszórt fegyvereket és kizártott dughelyek után. És nem eredménytelenül. Egy elrejtett raktárban több vagon rézkecskát, vasat, alumíniumot, másol vagy ötszáz láda Triton-powdert (angol robbanó anyag), másutt ezekre menő kész municiót találtak. Finoman pakkolt francia gyári ládákból ártatlanul kandikáltak elő a rettenetes dum-dum lövegek . . .

A zsákmány gyűjtésével egyidejűleg az állomásparancsnokság sem maradt télién, hogy a városban és környékén civiiben bujkáló katonákat összerakja. Mikor ugyanis a szerb hadsereg kezdett szétzüllenni, a katonák jó része elszökött csapatstestétől és civilbe öltözve bujkált, pincekben, padlásokon, rejtett hegyi kunyhókban és barlangokban. És itt nem né-

hány emberről van szó, mert például csak Krusevic környéken több ezer ilyen szőkevenyt fogdosnak össze az egymásután tartott razziákon. Elszedték természetesen a lakosság fegyverét is, ami igen nehéz munka volt, mert egyik-másik kijelentette, hogy élete árán se válik meg rozsadás ósdi fegyverétől. A zsákmány-bizottság egész múzeumra való érdekes fegyvert gyűjtött össze és úgy tudom, az anyag részéből Adelsberger oberofficiál, a bizottság egyik hivatalos vezetője fegyver-múzeumot is rendezett be a wöllersdorfi lőszergyárban.

Az eredeti zsákmánytömeg persze folytonosan növekedett a vidéki szállítmányokkal, úgy, hogy a központból alig győztük elszállítani. Egymásután, minden másod, harmadnap utnak indítottunk egy-egy különvonatot. A német zsákmány-bizottság szintén serényen dolgozott. A német oszár a zsákmány nagy

részét a bolgároknak és törököknek ajándékozta, az ő transzportjaikat Szófia és Konsztantinápoly felé irányították.

Az elszállítandó anyagokat persze pontosan előírt szabályoknak megfelelően szállítják el. Elsősorban az élelmiszerfeléket, aztán a különböző anyagokat használhatóságuk szerint.

Az újonnan elfoglalt román területeken bizonyára szorgalmasan dolgoznak már a zsákmánybizottságok és gyűjtő-századok, amelyek a momentán felbeesülhetetlen „zsákmányt” serény munkálkodással mégis csak számbaveszik és elszállítják. S ha az ő munkájuk eredménye nem szerepel is a hivatalos jelentésekben, hatását a közlelés megkönnyítésében és bizonyos szükségleti cikkekkkel való ellátás tekintetében mindenesetre éreztetni fogja.

O. P. dr.

Szent István koronája Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ezekben a napokban, midőn az egész magyar nemzet lázasan készülődik egyik legnagyobb és legritkább nemzeti ünnepére, a koronázásra: kétszeres érdeklődéssel, áhitatos érzésekkel tekintünk állami önállóságunk drága szimbólumára: a magyar szent koronára.

Mennyi fájdalom, mennyi könny, mennyi öröm és dicsőség, mennyi fényes emlék tapad a gyönyörű ékszerhez. A bizánci ötvösök remekén nem a rubintok, smaragdok és keleti gyöngyök a legértékesebbek, hanem azok az aranylemezeket átfutó lehelletek, amelyeket a ragaszkodó magyar szívek sóhajtanak a szent korona felé!

A magyar nemzet történelme 916. év óta e korona körül forog. A mi történt velünk, e koronáért történt. Szép napjainkban fölöttünk ragyogott s ha beborult az ég, visszatért a kinekes kamarák mélyire, sőt a magyar igazságért bujdosott is, ha kellett.

Pedig — sokszor kellett. Megjárta az ország térs mezőit, sőt bujdosott idegen országban is, de a magyarság földjének dus energiája, hatalmas vonzó ereje mindig vissza hozta.

Kevesen tudják, hogy bujdosásában Aradon is megfordult a korona. Kiváló tudósok könyveiben is csak egy-egy tutó sor beszél arról, hogy egykor Arad falai között pihent meg nagy utján a magyarok legféltettebb kineése.

Szomorú idők voltak azok. 1849-et írtak s hulló-szárnyakon sietett felénk a vész. A magyar szabadságharc utolsó jeleneteit élte a nemzet. A kormánynak Szegedről menekülnie kellett. Egyetlen reménység világított csak bele a rettenetes éjszakába: Temesvár alatt vivandó csata. Ha Dembinszkynek — mondotta Kossuth — sikerülpirog Temesvár alatt győzni, akkor meg vagyunk mentve... Mert az volt a terv, hogy a Dembinszky, illetőleg a Kossuth által odarendelt Bem hadserege kitogja eszközölni az erdélyi csapatokkal való egyesülést, amelyhez aztán Görgeinek Arad felé, közeledő seregei csatlakozhatnak s így egyesült erővel vethetik rá magukat az ellenségre.

A kormányban azonban Szegedről távoznia kellett. Augusztus elején Aradra költözött a magyar minisztereknek legnagyobb része, velük együtt a kormányzó Kossuth is. Kossuth jelenléte egy pillanatra kiragadta az aradi polgárságot látszatából és pompás szónokiával felváltotta a kedélyeket. Mindez azonban már mit sem használt. A temesvári csatából tajtékzó lovon vágatott a hírnök, hogy a csata elveszett, a magyar hadakat szétszórták s a magyar sereg színe-virága, pompás lovassága, tüzeréje Lugos és Karánsebes felé vonult.

Rettenetesen hatott ez a hír a magyar miniszterekre, különösen Kossuthra. Nyomban összehívatta miniszterétársait s elküldött Görgeiért. Ezen a tanácskozáson heves szóváltás folyt le Kossuth és Görgei között. Itt határozták el, hogy Görgei kezébe teszik le Magyarország sorsát, úgy a katonai, mint a polgári hatalmat. S felhatalmazták, hogy kövessen el mindent az orosz vezérekkel való alkudozásban, amely a magyarság javára szolgál, vagy amint Kossuth magát kifejezte „ami nemzetünk státus életének megóvására szolgál.” Tizenegyedikén délután négy fekete lótol vont hintó száguldott ki az aradi várból. A hintóban Kossuth ült titkárjával, Asbóthtal s egy honvéd alezreddessel, akit Görgei adott kísérőül melléje. Magyarország kormányzójának menekülnie kellett.

Körülbelül négy óra volt. A négy fekete lótol vont hintó megállt Arad főutcájának egyik épülete előtt s Kossuth megkérte Asbóthot, hogy sziveskedjék felmenni Szemere Bertalan magyar miniszterelnökhöz s nézze meg itthon van-e, mert egy pár szót szeretne vele váltani.

Asbóth pár pillanat múlva vissza is jött s jelentette a kormányzónak, hogy Szemere Bertalan miniszterelnök már délután két órakor eltavozott s magával vitte a magyar szent koronát.

E hírre szinte fellélegzett Kossuth s nyugodtabban folytatta útját.

Alig távozott el Kossuth, sietve jött a várból Görgei küldönce: egy honvédkapitány és Szemere Bertalant kereste. Amint Gracza György történetíró említi, Görgei bizonyára szintén a Szemerenél levő koronát és koronajelvényeket akarta magához vettetni. Természetesen a miniszterelnököt s a koronát ő is hiába kereste ekkor már Aradon.

Pedig a korona két órával azelőtt még Aradon volt.

Szemere Bertalan mindössze egy éjszakát és egy délelőtöltött töltött Aradon, ennyi ideig volt tehát Arad város falai között a bujdosó korona. Nem érdektelen hogyan került, ha csak rövid időre is, ide legbeesesebb nemzeti kinecsünk. Szemere eredetileg Nagyváradra vitte Szegedről, ahol a püspöki palotában rejtette el. Itt azonban talán az oroszok közeledése miatt nem látta biztos helyen s Aradra hozta, ahol szobájában tartotta. Ugyanabban a ládában volt a korona, amelyben most is tartják s így elég terjedelmes hely kellett az elszállításához. Szemere azonban a világért se adta volna ki kezéből mindaddig, amíg valamennyire biztos helyet nem talál a számára.

A kormányzó és a miniszterium Aradon voltak, úgy gondolta, hogy itt az ő közreműködésükkel biztos helyen rejtetheti el.

Mindezt azonban maga sem tudta, hogy voltaképpen mit hordoz magával. A ládát soha fel nem nyitotta s tudomása sem volt arról, hogy a koronán kívül milyen tárgyak rejtőznek a láda mélyén. Elhatározta tehát, hogy megtekinti a láda tartalmát. Naplójában erre nézve rendkívül érdekes feljegyzést találtunk.

Augusztus 10-én délután, mindjárt megérkezése után a láda zárjait felakarta nyitni. A két szélső zárat fel is nyitotta, de a középsővel sehogysem tudott boldogulni. Elküldte az ő szolgáját egy lakatosért, aki csakhamar meg is érkezett. A lakatos segítségével pár pillanat alatt fejnyit a nagy középső zár a Szemere bezárta szobáját, leeresztette függönyeit, meggyújtotta lámpáját s félve szent áhitattal nyitotta fel a korona ládáját. Jegyzéket csinált a ládában talált tárgyakról. „Mindent rendben találtam és semmi sem hiányzott, amiről a régi jegyzék tanuskodik.”

A kinecek minden egyes darabját gondosan megvizsgálta Szemere s némi elfogódottsággal vette kezébe a magyar királyi hatalom szimbólikus képét, a koronát. Elég sulyosnak találta. Ekkor eszébe jutott, hogy egykoru emberek állítása szerint V. Ferdinánd király, sulya miatt, alig bírta a koronázás alkalmával tartani. Kíváncsi volt, vajjon csakugyan olyan sulyos-e s feltette a saját fejére. „Meggyőződtem, — ugymond — hogy a szent korona nem való hosszabb viselésre”.

Ezután visszarakott mindent a ládába. De amint maga elbeszéli, nem tudta a tárgyakat egyenként oly szép rendben visszarakni, amilyen rendben azokat találta. A pallos különösen nem akart beférni s naplójában úgy emlékszik, hogy a hegye mintha egy kissé le is tört volna.

A két szélső zárt le tudta csukni, de a középsőt, amelyet lakatossal nyitattott fel, nem tudta lezárni. Most azonban már nem akart lakatost hivatni, hanem a ládát begyömösölte abba a vászonzsákba, amelyben magával hozta s amelynek elejére a korona s egy elmosódott évszám: 1. — 16... volt festve. Ezt nehogy felismerhető legyen, ollóval levakarta.

Megemlíti még naplójában Szemere Bertalan, hogy Kossuth és a többi miniszterek sokkal inkább el voltak foglalva az ország ügyes-bajos, szomorú dolgával, semhogy a koronával sokat törődni tudtak volna. Szemere a temesvári csatavesztés hírére azonnal Kossuthhoz fordult, hogy hová rejtse a koronát. Kossuth azt tanácsolta neki, hogy rejtse el az aradi várból. Szemere azonban, tekintettel az osztrák sereg közeledésére, ezt nem találta elég jó helynek; a szalma közé parasztszekerre rakatta a ládát s magával vitte Lugosra, majd Karánsebesre, hol a bányákban akarta elrejtetni. Filipp bányagazgató tanácsára azonban lemondott erről, mert a bányamunkások előbb-utóbb könnyen ráakadtak volna. Így vitte el egész Orsovaig, ahol mint ismeretes, az Alion hegy alatt a Cserna folyócska partján ásta el.

Egy éjszaka s nem egészen egy nap az az idő, amely alatt vendégül látta Arad a magyar szent koronát. Nehéz idők emlékei ezek, melyekből csak az a vigasztalás maradt fenn, hogy szomorú vándorlásában legnagyobb kinecsünknek mi is tudunk — ha rövid időre is — otthont adni.

Háromszázezer embert vesztettek az oláhok.

(Szerethnél kísérelik meg az újabb ellenállást.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Stockholmból jelentik: Ferdinánd oláh király jelenleg Jassyban időzik, ahol a parlament ülészaka idején is tartózkodni fog. Más forrás szerint az oláh király Odesszában értesült Butarest el Esteről. Ide utazott, hogy találkozzék a cárral.

A Frankfurter Zeitung szerint a központi hatalmak az erdélyi offenzíva óta Romániában 774 tisztet és 107.000 közembert fogtak el, 448 gégyut és 300 gépfegyvert zsákmányoltak. A dobrudzsai zsákmány nem sokkal kisebb, amiből az következik, hogy az oláh hadsereg egy-ötöd része ellenséges hadifogságban van.

A Berliner Tageblatt statisztikája szerint a románok eddig halottakban, sebesültekben és foglyokban kerek háromszázezer embert vesztettek.

Jassyból jelentik: A Délromániából érkező fontos hírekre, amelyek a véres vereségekről számoltak be, az oláh főhadiszálláson összeült az orosz-oláh haditanács a katonai helyzet megbeszélésére. A haditanács elhatározta, hogy a körülmények kényszerítő hatása alatt átszervezik az egész oláh hadsereget, ami valószínűleg az oláh hadsereg kötelékeinek az

orosz hadseregbe való beleolvasztásával fog fejlődni. Az orosz-oláh haderők főparancsnokságában is fontos változtatásokat akarnak eszközölni. Általános az a vélemény, hogy egy vaskezü, szakavatott katona még helyreállíthatja a felbomlott rendet a menekülő hadseregekben.

Bukarestből jelentik: A Bukarest előtt vívott utolsó ütközet rendkívül véres volt és egyidejűleg a Dobrudzsában is rendkívül elkeseredett, véres harcok folytak. Különösen a szerb csapatrészek szenvedtek borzalmas veszteségeket.

Stockholmból jelentik: Az oláh berendezkedtek már október 25-ikén gyerekekkel Jassyban, amde a gyerekek átköltözés következtében a külügyminisztérium irattárának egy részét el kellett égetni. Jassyban kihirdették az ostromállapotot.

Milanói lapok jelentik Pétervárról, hogy a Szereth és Pruth vonalán az oroszok és oláhok hatalmas erődítési műveken dolgoznak, Rénit és környékét hatalmas csapatmögék befogadására kiépítik.

náljuk azt a módot, amely a rendelkezésünkre áll.

Az Aradi Közlöny mai vezércikke volt ennek első megnyilvánulása. Az egész napon át erről beszéltek és mindenfelől megalégedéssel halljuk, hogy a közvéleménynek, a közérzésnek adott találó kifejezést az Aradi Közlöny és a közönség minden rétege örül, hogy Bukarest eleste alkalmából mindenkiben támadt gondolatoknak találó kifejezést adtunk.

Aradvármegye és Arad város közigazgatási bizottságai ma ülést tartottak, melyeken Baross Ferenc dr. és Kintzig János főispánok szép szavak kíséretében jelentették be hős csapataink újabb diadalát: Bukarest elfoglalását.

Arad város közigazgatási bizottságának ülésén Kintzig János főispán elnökölt, aki az ülést megnyitva, a következő beszédben méltatta az új diadalt:

— Több mint három hónappal ezelőtt aggodó lélekkel jelentettem a közigazgatási bizottságnak, hogy ellenségeink száma ismét szaporodott eggyal. Olyan ellenséggel, amely szövetségéből lett ellenség és amely áruló módon hátba támadott. Ugyanekkor annak a reményemnek adtam kifejezést, hogy hős csapataink, mint a többi, lefogják tiporni az új ellenséget is. Erre nem kellett sokáig várni. Ezen idő alatt átéltek az erdélyi menekülést. Láttuk az erdélyi nép szomorú sorsát és szenvedését, ápoltuk, segítettük és vigasztaltuk őket, s addig az Erdélybe beözönlő vad hordák törtek, zúztak a szép magyar földön, a bércek hazájában. Mindez azonban csak addig tartott, míg bosszuért lihegő hős fiaink és derék szövetségeseik megjelentek az új harctéren és ma már harangok zugása jelezte, hogy Bukarest, Sinaja és Ploesti a miénk.

A főispán indítványára ezután a bizottság táviratilag adott hálájának kifejezést a hős

magyar és német csapatoknak és hadvezéreknek.

A megyei közigazgatási bizottság ülésén Baross Ferenc dr. főispán közölte az új győzelem híret szép szavakban, amit a bizottsági tagok nagy örömmel vettek tudomásul.

(Üdvözl a Ház a királyt.)

Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőházban Szász Károly alelnök tizenegy órakor nyitotta meg az ülést.

— A legnagyobb örömmel jelenem a tisztelt Háznak, — mondotta az elnök — hogy ellenállhatatlan erejű hősiességű szövetséges csapatok elfoglalták Bukarestet. (Nagy éljenzés a Ház minden oldalán.) Ennek a dicső haditettnek a jelentőségét nem kell bővebben fejtegetnem, mert mindnyájan tudjuk azt. Halálval és elismeréssel tekintünk hős csapatainkra és vezéreikre és ezért azt indítványozom, hogy felséges királyunkat Károlyt, aki hadvezérként részese volt Románia elleni sikeres hadiállapotunknak, továbbá a szövetséges parlamenteket sürgönyileg üdvözljük.

A Ház éljenzéssel elfogadta az elnök indítványait.

Szerződés a király és nemzet közt. (Megalakult a hitlevélkészítő bizottság.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőház delegációs termében ma délelőtt tizenegy órakor tartotta alakuló ülését a hitlevél megszövegezésére kiküldött bizottság, melynek tagjain kívül megjelentek a kormány részéről Tisza István gróf miniszterelnök, Balogh Jenő igazságügyminiszter és Sándor János belügyminiszter.

Az ülést Csernoch János hercegprímás nyitotta meg néhány szóval üdvözölte a megjelenteket. Majd Tisza István gróf miniszterelnök indítványára a bizottság egyhangulag a hercegprímást választotta meg elnökévé. Csernoch János megköszönte a megválasztását, ezután pedig indítványára a bizottság előadója Illés Józsefet választották meg. Az elnök hercegprímás ezután hangsúlyozta a bizottság munkájának fontosságát, mert a koronázás legfontosabb része a hitlevél, mely tulajdonképpen szerződés a király és a nemzet között. Mert mikor a király a hitlevélre esküt tesz, akkor az ország alkotmányára tesz esküt. A hercegprímás ezután kérdést intézett a bizottsághoz: szükségesnek tartja-e, hogy az előadói tervezet elkészítésére, ugyanint 1867-ben, egy albizottságot küldjenek ki.

Apponyi Albert gróf szerint az albizottság kiküldésére nincs szükség, nemcsak azért, mert most már meg van az 1867-es hitlevél, hanem azért is, mert a bizottságban megtaggyalható mindazon kérdés, amit az egyes tagok esetleg szóvá tennének. Erre a bizottság úgy határozott, hogy nem küld ki albizottságot és hogy legközelebbi ülését szombaton délelőtt tartja meg. Az ülés előtt a tagok között ki fogják osztani a tervezetet.

Tisza István gróf kérte a bizottságot, hogy miután még karácsony előtt szeretné a hitlevelet letárgyaltatni a parlamenttel és miután a képviselők karácsonyi szünetét sem szeretné megrövidíteni, lehetőleg úgy folytassák a tárgyalásokat, hogy a hitlevelet kellő időre elkészítsék. Bejelentette azt is, hogy remélhetőleg nem lesz senkinek sem kifogása az ellen, ha a hitlevél sürgősségét, annak képviselőházi tárgyalásánál ki fogják mondani.

Arad üdvözl

Románia megbüntetőit.

(A város és a vármegye öröme Bukarest elfoglalásán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A világháború alatt igen sok nagy és jelentős győzelmet ünnepelt a lelkes aradi polgárság, de egyetlenegy sem markolt úgy a szívébe, egy sem férközött oly közel a lelkéhez, mint Bukarest eleste. Minden egyes ember a maga személyes ellenségének megállítását, a porba sújtását, a letiprását látja az álnok szomszéd fővárosának elestében. Aradra vágyódott. A bukaresti könyvkereskedések kirakataiban a megbomlott agyu térképésznél már oláh városnak rajzolták be Aradot. Mi lettünk volna a határváros és Bukarestben az átszökött hazaárulók — mint az oláh fővárosban járt aradiak itthon elbeszéltek — valóságos fekete listákat mutogattak, amelyeken az aradi előkelőségek nevei voltak feljegyezve és akiket innen tiszokul cipeltek volna el a gazok.

Tehát nem-e a mi legigazibb örömünket és diadalunkat hirdették ma délelőtt a harangok, amikor éreztük megszólalt és a levegő vitte fel a hangot a magasba, hogy onnan szálljon el kelet felé és hirdesse Arad újjon-gását. Soha még oly igaz gyönyörűség nem ült az arcokon, mint ma, amikor a közönség az Aradi Közlöny-ből megtudta, hogy Bukarest és Ploesti elfoglalásával az oláh hadseregre milyen katasztrófa vár. A megérdemelt bünhődés — nem álszenteskodunk, nem öltjük fel az álhumanizmus pózát — jól esett sokat szenvedett lelkünknek.

Nagy királyunkért viseljük a legmélyebb gyász és ezért örömtüzeket nem gyújtunk, lobogókkal nem ékesítjük fel házainkat, nem adunk kifejezést zenével érzelmeinknek, de boldogságunknak megnyilatkoztatására telhasz-

Románia örökre el van intézve.

(Bukarest elfoglalása — a béke lehetősége.)

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Zürichből jelentik: A Zürcher Post „Semleges békeközvetítés” címen cikket közöl, amelyben kijelenti, hogy a romániai eseményeknek a béke lehetőségére való tekintettel különös jelentőséget kell tulajdonítani és a jelenlegi harcokat „békeharcoknak” kell nevezni. Ha e harcoknak az lesz az eredménye, hogy egy német—osztrák—magyar—bolgár fal emelkedik majd az oroszok konstantinápolyi céljai elé és az entente látni fogja, hogy a központi hatalmak kiéheztetése lehetetlenné vált, akkor a háború tovább folytatása esztelenység lenne, miután a központi hatalmak katonai leveretése most már igazán lehetetlennek látszik. Annak a feszült figyelemnek; amellyel Párisban, Londonban és Péterváron az oláh tragédiát követik, ebben rejlik az oka. A béke lehetőségének külső körülményei is kedvezőbbek mostan és ha Wilson legközelebb komoly lépést akarna tenni a béke érdekében, úgy Amerika népének többsége a háta mögött áll. Figyelmébe ajánlják azonban Wilsonnak, hogy ilyen akcióban a többi semleges államok is részt akarnak venni.

Berlinből jelentik: A német kormányhoz közelálló „Tag” című lap Bukarest bevételéről a következőket jelenti: Románia el van intézve, valószínűleg örökre. Legalább is nem látható be, kinek lenne különös érdeke, hogy e saját aljassága és becstelensége folytán tönkrement országot újból feltámasztani akarja? Románia el van intézve.

Az olasz sajtó azt a hírt közli, hogy a román király, tekintettel a romániai eseményekre, valamint Bratianuval, Berthelot tábornokkal és az orosz követtel támadt súlyos konfliktusára, le akar mondani trónjáról.

A Corriere de la Sera jelenti: Az ellenséges front mögötti előkészületek arra engednek következtetni, hogy az ellenség folytatni akarja támadását és offenzíváját nem szünteti meg. A Moldovában az orosz-román előállítások már most is a legerősebb ellenséges tüzérségi tűz alatt állanak.

Egy odesszai távirat szerint ellenséges repülőrajok bombázták Jassyt és egész Moldován átrepülve az orosz határig minden fontosabb helyre bombákat dobtak le.

Stockholmból jelentik: A francia és oláh hadvezetőségek között egyre jobban kiélesednek az ellentétek. Berthelot tábornagy Illiescu oláh tábornokot elmozdította állásából és visszahívta a főhadiszállásra. De Illiescu nem engedelmeskedett a parancsnak azzal az indoklással, hogy neki kizárólag a király parancsolhat. Illiescu meg is maradt állásában. Az orosz lapokban hivatalos kommentár jelent meg, amely a romániai eseményekért az oláh hadvezetőséget teszi felelőssé. Az oláhok minden talpalattnyi földet védelmezni akartak, még ott is, ahol idejében történő visszavonulással megmenthették volna a stratégiai helyzetet és nagyobb csapatösszegeket óvhattak volna meg a katasztrófától. A Püestitől északra szenvedett vereségeket egyenest Illiescu tábornokot teszik felelőssé. Mert Románia ezáltal nemcsak saját eleven erejét emészttette fel, hanem az orosz front helyzetét is károsan befolyásolta. A hibák halmozásával Románia elvesztette jogát a katonai önállóságra.

Konstantint deironizálják?

(Győztek a királyhű csapatok.)

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Londonban úgy tudják, hogy a francia kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy a görög királyt megfosztja trónjától és egy francia hadifajon Dél-Franciaországba viszi.

A párisi Petit Journal athéni távirata szerint Pyreusban készen állnak a hajók, hogy biztonságba helyezték Athénnek és a többi görög városoknak az entente-államokhoz tartozó alattvalóit. Mindenütt, ahol összetűzésre került a sor, a királyhű csapatok győztesek maradtak. Az önként jelentkező tartalékosok száma napról-napra ezrelékkel nő.

A Secoló szalonikii távirata azt a hírt közli, hogy a görög kormány több tartalékos évfolyam behívását elrendelte és a görög vasutakat katonai célokra foglalta le. Athénben igen komoly és következményeiben súlyos dolgok készülnek.

Theotokis berlini görög követ november 21-én felkereste Zimmerman német külügyi

államtitkárt és közölte vele, hogy Görögországot kéri Németországot, hogy ne hagyja magára ezekben a nehéz órákban.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Pénteken: Ujdonság, először: Királyném, meghalok érted, színmű (C. bérlet.)

Szombaton: Királyném, meghalok érted, színmű másodszor (A. bérlet.)

* **Telmányi Emil és Vas Sándor hangversenye.** A december 14-én, csütörtök esti Vöröskereszt koncert szölistái, Telmányi Emil és Vas Sándor sürgönyileg értesítették Kopenhágából a rendező filharmonikusokat, hogy december 12-ére érnek Budapestre s onnan az estély énekesnőjével, Czeisberger Máriaival, az Opera tagjával együtt jönnek Aradra. A teljes műsort vasárnap közöljük. Ugyancsak vasárnaptól fogva lehet az előjegyzett helyek jegyeit átvenni a Scherhág H. és Fia-cégnél. Telmányinak és Vasnak ez lesz az idén az egyetlen aradi hangversenye s így érthető, ha már eddig is nagyszámú előjegyzés történt.

* **A színház hírei. Három a kis lány.** Pénteken, szombaton és vasárnap délutánonként ez a rendkívül bájos operett van műsoron, a melynek eddigi összes előadásai zsufolt házakat vonzottak. Médike szerepét felváltva játszó Horváth Mici és Z. Váradi Margit. A többi összes szereplők maradnak a régiak: Királyném meghalok érted: Villányi Ando

szenzációs színmű ujdonságának ma pénteken van a bemutató előadása. A társulat a legnagyobb gonddal készült az ujdonságra a melynek előre láthatólag biztos a nagy sikere. Az ujdonság egymás után háromszor van műsoron. Ifjúsági és népies előadás. Szombaton délután fél négykor Három a kis lány pompás operett kerül színre, a főszerepben Horváth Mici, Róna, Várnai stb.

HIREK.

Vilmos császár köszönete Mackensennek.

— Távirati tudósítás. —

Berlinből jelentik: A Wolf-ügy-nökség jelenti: Vilmos császár a következő táviratot küldte Mackensen tábornagynak:

— Az ellenünk utolsóul fellépett alattomos ellenség fővárosának, Bukarestnek Excellenciád születésnapján történt minden időkre emlékezetes bevétel alkalmat ad Nekem, hogy Önnek, kedves tábornagyom, és kipróbált vezetése alatt oly dicsőségesen harcoló dunai és kilencedik hadseregnek, a mely rendkívüli fáradságokkal rendkívüli munkát végzett, császári köszönetemet és legteljesebb elismerésemet fejezzem ki. Egész Németország büszkén tekint saját és szövetségeseinek vitéz fiaira, akiknek tettei Isten segítségével határkövet alkotnak a végleges győzelem útján.

Vilmos Imperátor Rex.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefon jelentés.

Károly király életéből.

Bécsből jelentik: Károly király az elhunyt uralkodó akaratainak megfelelően Ferenc József körpözetében dolgozó személyiségek részére rendjelet alapított, amelyet Ferenc József keresztnek neveztek el. A rendjel kereszt alakú, közepén az elhunyt uralkodó nevének kezdő betűivel, körötte Militantibus a latere felírás van. A király elsősorban önmagának tűzte fel a neki szánt keresztet, azután Montenuovo hercegnek, Paar grófnak, Bolfrass bárónak, Marterer altábornagynak, Margutti vezérőrnagynak adományozta, akik az uralkodó oldalán dolgoztak a háború kitörése óta.

Sopronból jelentik: Tormás Arthur, Károly királynak egykori nevelője a következőket mondotta el egy újságíróknak: Károly főherceget magyar történelemre, földrajzra, irodalomra és közigazgatásra tanítottam. A magyar nyelv oktatásánál a Berlitz módszert használtam, társalogva tanult, mivel leckét nem volt szabad feladnom a főhercegnek. Különösen Petőfit kedvelte. Arany János, Vörösmarty Mihály művei és Katona Bánk-Bánja is igen tetszettek neki, a regényírók közül Kemény, Jósika, Főtős, Jókay munkái, főleg az Új földesúr és Kárpát. Zoltán voltak kedve olvasmányai. A király igazán szorgalmas, törekvő tanuló volt. Jászivüése példátlan. 1900-ban elesusztott és boka törést szenvedett. Olvasia Rákossy Viktornak Korhadt fakeszettek című művét is. A magyar írókat mindig különös szeretettel olvasgatta és olvasgattja ma is.

Budapestről telefonálta tudósítók: Mint illetékes forrásból értesülünk, a király Mangra Vazul nagyszombeni érsek metropolitának legközelebb a bárói rangot adományozza. Az egyházejedelem az eskütételén már, mint báró jelelni meg.

Bécsből jelentik: Paar gróf, a király első főhadsegéde, súlyosan megbetegedett. A vezérezredes öntudatát többször elveszti. Allapota komoly és aggasztó.

LEGUJABB.

Reggel 4 órakor érkezett telefon jelentés.

Elfogtuk az Orsovától megszökött oláh hadosztályt.

Berlinből jelentik december 7-én este: Nyugaton és keleten nem történt különös esemény.

Bukarest várának és a legfontosabb kereskedelmi városoknak elvesztésén kívül december hatodika az oláhoknak még egy hadosztályába került, amely az Olt mellett harcra kényszerítve nyolcezer emberrel, huszonhat ágyúval kénytelen volt megadni magát.

A szerbek éjszakai támadásai Trnovánál a Csernától keletre meggyúsultak.

A sajtószállásról jelentik december 7-én este: Négy heti bolyongás és elismerés méltó ellenállás után az oláh első hadosztály maradványai az Olt torkolatának közelében megadták magukat az osztrák-magyar hadseregnek, amely Szivó ezredes dandárparancsnok parancsnoksága alatt áll. Tíz zászlóalj, egy lovasszázad és hat üteg részei tették le a fegyvert. Összesen nyolcezer ember, köztük hat ezredes huszonhat ágyúval.

Ezzel Szivó ezredes portyázó vállalkozása befejeződött. Szivó ezredes dandárának, amelyet később német osztagok megerősítettek, amelyek azonban időközben legnagyobb részt ismét kikerültek a dandár kötelékéből, majdnem az oláh háború kezdete óta az volt a feladata, hogy az orsovai szakaszt fedezze. A dandár csekély területi veszteségétől eltekintve, amelyet igen hamar helyre hozott, tartani tudta magát a túlerővel szemben.

A targuiui csata napjaiban ütött a dandár órája is. Gyors közbelépéssel oly sokáig tartóztatta fel az ellenséget, amíg az elmulasztotta a főerőhöz való csatlakozást és így azoktól elvágták. A Turnuseverin területén folyt harcok, amelyekben a 41. német hadosztály vegyes osztagja is résztvett, egy vezettes fejezettel fegyveres gazdagítani a front mögötti portyázó hadjárat történetét. Szivó ezredes szemben álló első román hadosztály főerejéhez tartozó ellenség kezdetben az alsó Zsil mellé vonult vissza. Szivó követte az ellenséget, számos foglyot vitt el tőle. Végül alsó Oltig szorította, ahol a románok frontjukkal nyugati irányban, a hátukban a folyóval, közvetlenül a Duna mellett állva, felvették az utolsó küzdelmet.

Rövidesen azonban minden oldalról kellett védekezniük, mert az Olt folyótól keletre Turnu Magarelenal időközben a Duna északi partján osztrák-magyar hadesapatok és bolgár utászok bukkantak fel. A derék Duna-monitorok, amelyek a román háború folyamán mindenütt dicsőségesen kitüntették magukat, csatlakoztak hozzájuk és legénységet szállítottak partra. A románoknak nem maradt egyéb hátra, minthogy a nyílt mezőn megadják magukat. Szivó alatt behozott foglyok összes száma hozzávetőleges becslés szerint 14.000 emberre tehető. Azonkívül legalább 30 ágyút zsákmányolt.

— Az „ARADI KOZLONY“ legközelebbi száma, a pénteki ünnep nap miatt, vasárnap reggel a rendes időben jelenik meg.

— A király Bécsben. Bécsből jelentik tudósítónk: Károly király ma kíséretével visszaérkezett a főhadiszállásról. A király schönbrunni kastélyba hajtattott.

— Aradmegye üdvözléi Zelenski Róbert gróft. Aradvarmegye közgazdasági bizottsága ma délután Baross Ferenc dr. főispán elnöke alatt rendes havi ülést tartott. A bizottság a főispán indítványára, Zelenski Róbert gróf vbtt.-nek, a vaskoronarenddel történt kintétele alkalmából üdvözlét küldött.

— Az olaszok tisztí veszteségei. Budapestről jelentik: A sajtóhadiszállásról jelentik: Magánstatisztika szerint az olaszok eddig tizenegy tábornokot, százhusz ezredet és alezredet, kétszáz őrnagyot, ezernegyven századost, kilencszázötvenhárom főhadnagyot és háromezerháromszázharminc hadnagyot veszítettek.

— Tizenöt napi elzárás hamis bejelentésért. Weil Károly dr. rendőr-fogalmazó, rendőri büntető bíró Wolf Adám aradi asztalos feleségét, ma tizenöt napi elzárásra és öt napi elzárásra átváltoztatható száz korona pénzbüntetésre ítélte. Wolfné a városnál bejelentette, hogy lisztrel ellátatlan és bejelentette férjét is, aki a haretéren teljesít szolgálatot. Egy házkutatás alkalmával azonban Wolfné Hona-utca 26 számú házában levő lakásán négy métermázas búzát és lisztet találtak elrejtve. A nyomozó detektív feljelentette az esetet a rendőrségen, ahol már ekkor folyt ellene az eljárás, mert férjét is bejelentette. A kihágást ezután még súlyosabbá tette, hogy az asszony háztartásában jóval több liszt és buza volt, mint amennyi védekezett, hogy egy elhalt rokonától örökölte a lisztet és a búzát, arra vonatkozólag pedig, hogy miért jelentette be magát mégis az ellátatlanok közé, nem tudott mentesítést felhozni. A rendőrbíró nem fogadta el a védekezést és sulyosán elítélte.

— Összehívták a sáborn. Zágrábból jelentik: A hivatalos lapban ma megjelent az a királyi kézirat, amely a horvát sáborn december 14-ére ülésre hívja össze.

— Elhalasztott ülés. A közéletmezési bizottság legközelebbi ülését a közbejött ünnep miatt 1916. évi december hó 15-én, délután 4 órakor tartja.

— Karácsonyi zene-albumokra előjegyzést elfogad Herpel könyvkereskedése. 3649

— Eljegyzés. Frank Klárikát eljegyezte Irsai Izsó, a Bihari Erdőipar és Mészégető Részvénytársaság erdő-üzem vezetője B.-Dobrosd. Minden külön értesítés helyett.

— Amerika nem küld békejavaslatot. Washingtonból jelentik: Gerard amerikai német nagykövet visszautazásának megkezdése előtt kijelentette az újságíróknak, hogy semmiféle békejavaslatot nem visz magával. Az a véleménye, hogy ilyen javaslatnak az adott időpontban angol oldalról kell jönnie.

— Megnyit a karácsonyi táriát a Fischer Nagyáruházában a Szabadság-téren. Naponta érkeznek szebbnél-szebb játékszerek. A közönség helyesen cselekszik, ha előbb keresi fel a nagy áruházat. Baba-klinika. Gyönyörű baba fejek raktáron. Mesés karácsonyfa-diszkek. Gyermekek-kocsik 50 koronától 200 koronáig. 5628

LEGUJABB.

Reggel 5 órakor érkezett telefonjelentés.

Romániai győzelmünk biztosítja a békét.

A sajtóhadiszállásról jelentik: József főherceg vezérezredes ma egy újságírónak az ötödik hadikölesőnről a következőket mondta: „Ugy vélem, hogy a háború elérte tetőpontját és mi győztesen, megintgáthatatlanul állunk helyünkön, erőnk megőretlen és bizalmunk a győzelemben szilárd. Győzünk kell! Ennek azonban feltétele az, hogy ne csak a katonák teljesítsék kötelességeiket. Erkölcseleg is meg kell mutatnunk, hogy nem merithetnek ki bennünket, és hazánk biztonságáért, áldozatkészségtől áthatva kell teljesítenünk kötelességeinket. A mindenható lesz vezérünk a dicső békéig.“

Kövess vezérezredes az új hadikölesőnről a következőket mondotta:

— A szövetségesek feltartóztathatatlán előnyomulása Romániában biztosítja nekünk a dicsőséges békét. A monarchia áldozatkészségének meg kell adni azonban ehhez a szükséges eszközöket. A katonai helyzet a legszebb reményekre jogosít a jövőre nézve. A gazdag romániai területek immár birtokunknak vannak. A nagy düböl megindult orosz tömegtámadások vissza vannak verve. Minden millió, amelyet jegyeznek, megnyert csatát jelent.

Osztrák-magyar bank.

Az 1916. évi december 4-én megtartott kisorsolásnál kisorsoltatott:

4°/_o, 50 éves, forintból szóló záloglevelekben

1,392.000 K és

4°/_o, 50 éves koronáról szóló záloglevelekben

728.000 K.

Az 1916. évi december 4-én kisorsolt záloglevelek 1917. évi április 1-én fogva úgy a jelzáloghiteipénztárnál Bécsben, valamint valamennyi bankintézetnél ki fognak fizettetni.

A f. é. december 4-én kisorsolt és a korábbi kisorsolásból még fel nem vett 4°/_o záloglevelek számszámjegyzéke a nevezett pénztárnál és valamennyi bankintézetnél kívánatra ingyen kiszolgáltatik.

A kisorsolt záloglevelek kamatoztatása az illető kisorsolás után legközelebb következő szelvényhatáridővel megszűnik, tenát a f. é. decemboer 4-én kisorsolt zálogleveleket illetőleg 1917. évi április 1-én.

Bécs, 1916. évi december 4-én

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Popovics

kormányzó.

Wiesenburg

Schmid

6285

titkárság.

vezérigazgató.

60 FILLER 1 DOBOZ "LAX" HYGIENIKUS SZIVARKAHÜVELY

ANTHROPOMÉTRIA VÉD-JEGY

1 KÖNYVECSKE-SODORNIVALÓ PAPIR (70 LAP) ÁRA 12 FILLÉR

6815

MOZGOKEP SZINHÁZ.

* **Imádkozik a király.** (Háborus dráma az Urániában.) Mindenki előtt ismeretesek azok a hangulatos szép levelezőlapok, és képek, melyek a felségét a királyt ábrázolják a mint két kezére hajtva ősz fejét, hadserege dicsőségéért, népe boldogságáért imádkozik. Nem tudjuk minek minősítsük ezt az ötletet, hogy ezzel a címképpel s ezzel a jelszóval filmet készítették, és mintegy népszerűsítik ezt a jelenetet. A budapesti Mozgókép-Otthon e hó végén fogja bemutatni a filmet, melyet már ma hoz közönségének a színház. A képről csak azt kell megjegyeznünk, hogy bejárta már egész Németországot és Ausztriát, hogy lekötötte Bulgária és Törökország részére. A közönség a képen azt fogja megkapni, a mit várt: hazafiasságot a hazaszeretnek egy-egy oktató példáját, szóval mindazt, amit a világháboru aktualitása megteremtett, és mindazt, ami nemes és szép. — *Franceska Bertini*, Arad város kedvence „A mozicsillag” című látványos drámában, legközelebb az Urániában. 5

* **A hegyek ura — az Apollóban.** (Paul Wegener idej első filmje.) Paul Wegener, a világhírű német színész a közönségnek már alkalma volt megismerni, mint a legzseniálisabb mozirendező és moziszenészek egyikét. A tavalyi nagy sikere után az idei szezonban külön sorozatban fogják bemutatni az előkelőbb moziszenészek azokat a filmjodonságokat, amelynek alkotója Paul Wegener. A sorozatot, amely elé minden mozilátogató nagy érdeklődéssel tekinthet, szombati új műsorán nyitja meg az aradi Apolló-színház. „A hegyek ura” a címe az idej Paul Wegener sorozat első képe, amelynek meséje Rübelszahnásznak fantasztikus története nyomán készült. A természet urának vad szerelmi fellángolása nagyon alkalmas témának mutatkozott s Paul Wegener, aki maga írta, rendezte a darabot s a főszerepet is játsza benne, elragadó művészi munkát hozott ki belőle. A legteljesebb rendezésben és pazar kiállításban kapjuk a lebilincselő mesét. A szombati nagy premierre előjegyzéseket elfogadnak az Apolló pénztárai. 3

* **Desmond Olga az Apollóban.** (A dohánygyár szépe.) A pénteki ünnepnapon a csütörtökön óriási siker mellett bemutatott Desmond Olga-filmet (A dohánygyár szépe.) vetíti az Apolló. A színes, érdekes szünet nagy hatással van a publikumra. Desmond Olgától elbűvölő táncokat látunk a filmen.

* **Ma pénteken nagy fővárosi nivóju műsor kerül bemutatásra az Erzsébet-mozgósínházban.** A fővárosi bemutatás és nagy siker után Aradon kerül először bemutatásra a *Régalmazó*, melynek témája a szerelemből van merítve. Dacára a mindennapos témának, a kép minden eddigi hasonló felvétel felülmúl, már azért is, mert a jelenetek oly elragadóan szép helyen játszódnak le, hogy mintegy a nézőt egészen elbűvölik. Ezenkívül egy kiváló szellemes vigjátékláger, a *Felség levele* is bemutatásra kerül. 3467

* **Öfelsége I. Ferenc József temetése** a jelenkor legaktuálisabb felvétele és a fekete luszár, Harry Piel világhírű háborus slágere, vasárnap kerül bemutatásra az Erzsébet mozgósínházban. 3468

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= **A Pesti Hazai tőkeemelése.** A vezető intézetek sorában a Magyar Általános Hitelbank és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tőkeemelését a Pesti Hazai Első Takarékpénztár tőkeemelése fogja követni. Értesülésünk szerint a Pesti Hazai igazgatósága legközelebbi ülésében el fogja határozni a tőkeemelést. A Pesti Hazai legutóbb 1910-ben emelte alaptőkéjét, még pedig 15 millióról 20 millió koronára. Az elmúlt 6 esztendő alatt igen nagy fejlődést ért el az intézet. A tartalékok ma már majdnem 50 millió koronát tesznek ki. A rendes tartalékalap egymagában meghaladja a 20 milliót, a rendkívüli tartalék 15.4 millió koronára rug. Ehhez járulnak még a külön tartalék, az agiótartalék és az épület-tartalék. Az intézetnél könyvecskékre elhelyezett betétek a legutóbbi 1915. évi mérlegben 245 milliót tettek ki. Az intézet mérlegforgalma már több mint egy milliárdra rug. A nagy tartalékokkal, a hatalmas betétállománnyal, az 1910. óta változatlan alaptőke nincs arányban és teljesen iudokolt s szükséges a tőkeemelése. Értesülésünk szerint az alaptőkét 20 millióról 25 millióra emelik fel. Evégből 2500 darab új részvényt fognak kibocsátani. 1911-ben 12.000 koronás árfolyamon bocsátották ki az új részvényeket, most, tudomásunk szerint 13.500 koronás árfolyamon fogja a Pesti Hazai az új részvényeket megvételre felajánlani. Ez az árfolyam, tekintve, hogy ma 17.600 korona a Pesti Hazai árfolyama, igen kedvező a részvényesekre nézve.

= **Eladó 3000 darab zsák.** Arad város tanácsa a közlekedési ügyosztály birtokában levő háromezer darab jutta és molinó zsákot 1916. évi december hó 15-én délután 4 órakor ajánlati tárgyalás útján eladni kívánja. Felhívjuk az érdeklődőket, miszerint ajánlatukat a fent említett napon és órában zártan 500 korona bánompénz melléklésével Lócs Rezső gazdasági tanácsnok, közlekedési bizottsági elnökénél nyújtsák be. A zsákok 8 nap alatt elviendők és az elvitel alkalmával készpénzben ki fizetendők.

NEMZETI SZINHÁZ

Aradon, 1916. december 8-án pénteken:

Délután fél 4 óra: mérsékelt helyarakkal:

3 a kislány.

Operette.

Este 8 órakor: rendes helyarakkal:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Királynőm ... meghalok érted!

Színmű 3 felvonásban.

Kezdetre 8 órakor.

A szerkesztőségi lelei:

Rudnyánszky Endre távollétében

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)

PRO PATRIA.

Az Aradi Első Takarékpénztár igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tisztviselő kara mélyszégyen megilletődéssel és igaz sajnálattal tudatja, hogy

Hardt István

az Aradi Első Takarékpénztár tisztviselője, a os. és kir. 33-ik gyalogezred tartalékos főhadnagya, a Signum laudis és az ezüst vitézségi érem tulajdonosa, az északi határon f. évi november hó 29-én ellenséges golyótól találva, hősi halált halt. — Az intézet az elhunytban egyik legérdemesebb munkását, kartársai pedig benne a legjobb barátot veszítették el. Emlékét mindenkor a legnagyobb kegyelettel fogjuk megőrizni. 6292

APOLLO SZINHÁZ.

December hó 8., 9. és 10-én, péntek, szombat és vasárnap

közkívánatra:

A király temetése Wienben.

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvenytársaság nyomdájában

Hölgyek, gyönyörű szép üde arcbőrt

a legmagasabb körű, csakis az én kipróbált szerem által nyernek. Eltávolít minden bőrtisztítást, u. m. májfoltot, szeplőt, bőrtakát. Valaszthelyeg elegendőn teljesen ingyen megküldöm a szer leírását. Irjon azonnal

7038

Fr. Menschik, Wien 65., fah 8., Abt. 6.

Veszek

waggonkételekben kiégett (már kifőzött) **10-nyolyt**, ab vasuti allomás waggonba rakva, fizetve ottan. Arajanlatot kérek. **Schön Andor,** Budapest, V., Honved-utca 8. sz.

Figyelmeztetjük

a t. közönséget, hogy az előre való kenyérrendelés teljesen felesleges, mert a kenyeret eddig is kenyérbély ellenében kapta a közönség a hatóság által megengedett mennyiségben és ezután is csak kenyérbély ellenében fogja kapni, tehát semmi előnye az előre való rendelésnek nincsen. — Értesítjük a t. közönséget, hogy ugyanint eddig, ezután is jó és ízletes kenyeret kaphat minden péküzletben előrevalóság nélkül is.

Tisztelettel:

6298

az
aradi sütőmesterek.

URANIA SZINHÁZ.

Péntektől — vasárnapig

nagy háborus dráma:

Imádkozik a király.

Dráma 4 részben.

Jegyek délután 3 órától a mozi irodában válthatók.

6158

Önkéntes árverés

december hó 17-én, Istvánffy Béla szemlái bérletén reggel 9 órától alant felsorolt gazdasági tárgyakra:

8 lóerejű m. áll. cséplőgép ez évi nyomással, herceféjő dobbal, kéveköti aratógépek, fűkaszáló, tömörítők, ásványi szántépő, 6 soros répakapa, egyes lókapák, planetek, répavágók, szecsavágó, 6, 3 és 1 lóerejű motorok, szuhatag — rapid — szivó, nyomó kútfelszerelések, pumpák, vizes lajtók, rosták, triőrök, körfűrés, sack ekék, nehéz vasboronák, rugós borona, extirpátor, rögtörő henger, fahengerek, kukoricamorzsológó kézi és gőzerőre, szekerek, bodonkák, kocsik, hintók, lószerszámok, lópokrócok, 20 darab igásló, igás és uri szánkók, nagy vas itató vályuk, jármok, tézslák, tárcsás boronák, hordók, kádak, szőlő-pré — zuzó — bogozó, ponyvák, kaszák, kapák, fa- és vasvillák, iancok, épületanyag: fa és tégla, aklok, színek, 5 göré. Egy fürdőszobai tejes berendezés, 60 lángos acetylen gásfűtésű, összes csövek, lámpák és lusterekkel, telefon berendezés, két szénrakó daru.

A reggeli első vonatknál, melyek Arad és Battyány felől Pécska állomásra érkeznek, vevőkre uradalmi fogatok várnak. 6019

Szeszgyári előmunkásokat és szakmunkásokat

keres az

Első Temesvári Szeszégető és Finomító Részvénytársulat, Temesvár. 6168

Egyházi műkereskedés!

Ezen a címen Weitzer János-utca 2. sz. alatt, a Minorita-palotában, néhány nap mulva egy új üzlet nyílik meg, melyben szentképek, különböző nagyságú, művészi kivitelemű műlapok, feszületek, érmek, szobrok, rózsafüzérek, magyar- és németnyelvű imakönyvek, különösen háborus imakönyvek és más vallásos iratok, valamint vallásos tárgyú képes levelezőlapok nagy választékban lesznek kaphatók. Az új üzlet az Aradi Oltáregyesület felügyelete alatt áll!

Nagy Karácsonyi Vásár

6291

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 3 fillér. Vas-tagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesztünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában nem közzétehető, megváltoztassa.

Házasság.

28 éves, nőtlenített,

középtermetű, baraa, intelligens iparos vagyok, nőül vennék oly leányt vagy asszonyt, ki legalább 10.000 korona hozománytal rendelkezik. Csakis komoly ajánlatot kérek „Mindennem lenne” jellegre a kiadóhivatalba. 6280

Levelezés.

Foglalkozással bíró

intelligens fiatal urind tisztességes ismeretséget keresi középkeru, disztíngvált ur embernek. Leveleket „Ugy szeretnék boldog lenni” jellegre a kiadóba, lapban jelezve kér. 6286

Oktatás.

Társasít keresek,

ki velem kereskedelmi iskolai tanárnál magánórán 3 hónapig gyorsírást, kereskedelmi levelezést, stb. tanulna. Cim a kiadóhivatalban. 6297

Alkalmazást nyer.

Keresünk

rövidaru nagykereskedésbe jobb kiszolgáló leányt, ki hasonló szakmánál már működött. Cim a kiadóhivatalban. 6300

Ügyes leányt

keresek azonnali belépésre, ki szobaleányi teendőkon kívül kis gyermekekkel is foglalkozik. Aisthetner Hugóne, Honcót. 6289

Magános urind

megbízható főzönőt, esetleg bejárót keres. Cim a kiadóban. 6288

Villamos szerelőket,

ők magas feszítésgű berendezések és házi installációkban jártasok, azonnali alkalmat a Karánsebesi Villamostelep. 6275

Nyomdász-tanulónak

felvételik két fíu, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Üzletek.

Egy régi, léteergalma isalmérés

betegség miatt eladó, egy éterem és vasoda pedig kiadó. Értékeznél Kurtág-nénál, Gróf Tisza István-ut 2. 6295

Lakást keres.

Modern

ketszobás utcai lakást keresek február 1-ze, lehetőleg a belvárosban. Cim a kiadóhivatalban. 6287

Gyógyászat.

Rüh és viszketegség

elleni leher kenőcs kapható Ferenc-téri Wajdits-gyógyaszterban. Kis tégely 1 korona 50 fillér, nagy tégely 3 korona. 6171

Az angel

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ara 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Ingatlan.

Hasznbérbe

vennék, lehetőleg Arad közelében, 100—150 holdas birtokot, megfelelő gazdasági épületekkel. «Gazdatiszt» jellegre a kiadóhivatalba. 5997

Eladó

a Hegyalja legszebb részén, villamos és Acsev mellett, modern új ház, virágos és baromfi udvarral, szép kerttel, kis szőlő, a hegyen esántófölddel, borkereskedőnek igen alkalmas. Cim a kiadóban. 6291

Főterek

közében egy magán- és egy 2—3 lakásból álló bérházat keresek megvételre. Cim a kiadóhivatalban. 6298

Vétel és eladás.

Réka-

bőrök eladók Deák Ferenc utca 10. sz., I. emelet. 6280

Pianinó

vagy zongora bérbe kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 6290

Egy ágy.

éjjeli szekrény, egy abrosz, továbbá egy keresek kuzalvány és egy tisztí kard eladó. Cim a kiadóban. 6296

Karácsonyi

zenesalbumra — 50 legújabb zeneművel, — előjegyzést elfogad 90 korona helyett 4, 6 és 8 koronáért Knieser L. „Minerva” könyvkereskedése Arad, Dobó-utca 1. Telefon 791. 1066

Meldinger-kályha

és egy jókarban levő íróasztal megvételre kerestetik. Telefon 1156. 6266

Kereskedők

és viszonteladók figyelembe! Karácsonyi és újévi képeslapok nagyban és kicsinyben nagy választékban kaphatók Mandl I. papírkereskedésében Arad, Kötvös-u. 12. 6083

Eladó

női szövétruhák és lakóerned. Cim a kiadóhivatalban. 6263

Carmen, Hoffmann meséi

és más teljes opera kivonatok 40 fillérért kaphatók Deák Béla könyvkereskedésében, Forray-u. Telefon 902. 6071

Féjes káposzta

kis és nagy mennyiségben kapható Aranykés-utca 4. 6270

Tábori debekok,

levélend-lapok, levelek és papírúruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság tér 1. Telefon 308. 601

Új butorkáttel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállított Garai Károly bej. cég butorkáttelében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 913

Óvadászkal rendelkező

ispán

azonnali belépésre alkalmazást nyer Roth József utóda szállítónál

Különféle.

Írógépek

új és használt, üzemelekékek, szakszerű javítások, írásmunkák és sokszorosítások, gépirás tanítás Hednár József írógépszaküzletében Saliacz-utca 3. Telefon 11—41. szám. 4701

Az Aranyel

aranyér-kupokat mindenben pótojják a Haemorrhoidal-kupok, azonos összetételűk folytán hatáuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Pedikrol

tetűpor

egyedül engedélyezett főregpor. Ara 1 korona 20 fillér. Tábori csomagolásban kapható mindenütt. Főraktár: Budapest, Török József gyógyszerár-rában, Király-utca 12. — Nagyvárad, „Csillag-gyógytár.” 6925

Amíg a készlet tart

olcsó cipő-árusítás!

Amerikai női Chewraux cipő legdivatosabb

36 kor.

Ugyanott

alkalmi szőrmeárúk kaphatók csak rövid ideig, amíg a készlet tart

SCHWARTZ cégnél Forray-u. 3. 6116

Legnagyobb

fűtőanyag megtakarítás

érhető el a patent

kályhacsövekkel.

A városi mérnöki hivatalban kipróbálva.

Patent

borszivattyúk,

Patent

kutszivattyúk,

Patent

tűzifecs kendők.

Permetező javítások.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott

szivattyú készítője

Arad, Rákóczi-utca 27.

Kitűnő kozmetikus archámlasztó kapható

saját kezeléssre is 7 koronáért. Batthyany-utca 10. sz., II. udvar, ajtó 5. 6049

Kristály Soda

nagyban és kicsinyben kapható

Vojtek és Weisz-nál, Aradon. 6202

Tűzifa

wagontelekben megrendelhető Weiszberger Sámuel utódánál. 261

Körösvölgyi pálinka-raktárban

ARAD. Telefon sz. 651.

Millió

ember használja

rekordosság, hurut, nyálkásosok, tüdőbetű, fuldiszó és gőrcsős köhögés ellen a 6049

Kaiser-féle mellpszittát

3 „Fenyőjeggyet”

6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismaró levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen köhögés és jóhisz csekély. — 30, 50 és 80 filléres debekban. Kapható:

- Hozokly Sándor, Hehs Árpád, Gutori Földes Kelemen, Breuer Fülöp, Ring Lajos, Rozsnyai Mátya, Vojtek Kálmán, Árkos Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Hehs Vilmos, Gótz Károly, Borász János, Kárpáti János gyógyszerár-rában, Vojtek és Weisz drogeria, Hehs Nestor gyógyszerár, Török A. és Társas „Angyal” drogeria Arad, Stodola Deák gyógyszerár Ujrad, Zombory János gyógyszerár Ujzenitanna, Adler Lajos Gyula gyógyszerár M-Pécska, Öre Károly Pankola, Telfert Károly gyógyszerár Elek, Krausz Elemér gyógyszerár Gyogyács Zsigmondovics Géza, Iria gyógyszerár Lippe, Székely Zoltán gyógyszerár Coormán, Bauer Károly gyógyszerár Kevornos, Reim János gyza. U-Pécska.